Ч. 260 (14.803). Львів, четвер 25. листопада 1937. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ. У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Розміри змови „Білих каптурів".

СЕНЗАЦІЙНИЙ КОМУНІКАТ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ.

Минулої ночі французьке міністерство внутрішніх справ оголосило комунікат такого змісту:

„Викрито справжню змову проти республіканського устрою. Допит, що його веде префектура поліції та служба безпеки, дав багатий військовий матеріял, здебільша закордонного походження: скорострілі, кріси, револьвери, гранати, вибухові матеріяли, муніцію і т. д.

ПІДПОЛЬНА АРМІЯ.

Ревізія в осідку морської та річної гіпотечної каси, якої директором є інжінір ради морських доків у Пенгое, Дельонкль, ствердила, що

влада безпеки викрила тайну парамілітарну організацію, побудовану зовсім на взір війська. Вона мала штаб, бюра, санітарну службу і ділилась на дивізії, бригади, курінї і т. д.

ЧЕРЕЗ ДИКТАТУРУ ДО МОНАРХІЇ.

Це без сумніву вказує, що ціллю організації була громадянська війна.

Найдені документи стверджують, що змовники змагали до повалення республіканського устрою та до введення диктатури, після якої мали реставрувати монархію.

ЩО НАЙДЕНО В АРХІВАХ ЗМОВНИКІВ?

Плян перевороту опрацьовано з подробицями. Підчас ревізії найдено м. ін. прилади до вироблювання фальшивих особистих документів, інструкції про перевіз зброї, інформації про військові залоги в кількох департаментах в околиці Парижа, дані про деяких старшин і деякі полки, бляннкети, вкрадені у військових бюрах, плян париських каналів зі зазначеною дорогою до парляменту, пляни будинків, де є редакції лівих часописів і де мешкають соціялістичні посли, спис міністрів, що їх мали негайно арештувати, плян опанування засобів комунікації і т. д.

Республиканському устроєві ніщо не загрожує. Допит іде дальше, виновників покарають. До того не треба буде вживати виняткових договорів, бо республиканське законодавство зовсім вистарчає, щоби запевнити безпеку Уряд готов здавити всяку злочинну акцію звернену проти республики."

БЕЗ ПОДРОБИЦЬ.

Цей комунікат дістали журналісти від директора кабінету міністра внутрішніх справ. Ніяких назвиськ крім інж. Дельонкля не подано. На запити журналістів директор заявив, що влада покищо обмежилася до загального політичного зясування справи. Дирекція публичної безпеки та поліція зберігають повну дискрецію.

НОВІ АРЕШТУВАННЯ.

Слідчий суддя, що веде справу „білих каптурів", наказав арештувати 4 особи, м. ін. одну жінку. Також арештовано капітана корабля Лемарескіе.

Перед японським десантом у Шантуні.

Як подає „Текун-Поа", коло 10 японських воєнних кораблів кружить коло побереж Шантуну. З огляду на те можна припускати, що небавом зроблять вони там десант японських військ.

100 ЖЕРТВ БОМБАРДУВАННЯ КАНТОНУ.

Японські летунські ескадри збомбардували вчора Кантон, убиваючи 100 осіб і ранячи кількасот.

Французький премієр та міністр закордонних справ запрошені до Льондону.

У звязку з розмовами льорда Галіфакса з Гітлером, британський премієр Чемберлен рішив негайно запросити до Льондону французького премієра Шотана та міністра закордонних справ Дельбоса, щоби відбути пильну спільну нараду. Приїзду обох французьких гостей сподіються найближчої пятниці, до Парижа вернуться вони в неділю вечором.

ПРЕДМЕТ НАРАД.

Темою розмов будуть кольоніяльні домагання Німеччини, справа невмішування західних великодержав до австрійських справ (як цього бажає собі Гітлер), дальше справа еспанської та далеко-східньої війни.

Наради відбудуться 29. і 30. листопада.

ЛІТАКИ, ЩО НАДЛЕТІЛИ З ФРАНЦІЇ, БОМБАРДУЮТЬ СЕЛА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕСПАНІЇ.

Національне командування подає в комунікаті:

Зі сторони французької місцевости Тарде надлетіло до еспанської округи Ля Ріота 18 бомбових літаків, які збомбардували одну спокійну місцевість у далекому запіллі, вбиваючи багато її мешканців.

Бухаріна розстріляли?

РЕВІЗІЯ У ЛІТВІНОВА.

Париська „Ля Ліберте" подає, що ГПУ розстріляло Бухаріна без суду, на виразний приказ Сталіна. Ніяких зізнань Бухарін до останньої хвилини не зложив.

В англійській пресі появилася вістка, що агенти ГПУ перевели ревізію в мешканні нар. комісаря Літвінова. Ревізія тривала кілька годин. Причини ревізії невідомі.

Перед румунськими виборами.

ЗМІНИ В СЕЛЯНСЬКІЙ ПАРТІЇ.

Румунський парлямент розвязано і розписано нові вибори. Передвиборча кампанія вже у повному розгарі; дотепер 10 партій предложило кандидатські листи.

Голова селянської партії Міхалаке подався до димісії з огляду на невдачі підчас недавньої кабінетової кризи; на його місце прийшов проф. Маніо. Сподіються, що від тепер селянська партія займатиме більше опозиційну поставу до уряду.

Між польським молотом та українським ковалом.

Львів, 24. листопада 1937.

У стрийській „Думці" появилася згадка про листопадове число „Світа Дитини", яка має всі познаки денунціяції того часопису перед українським громадянством, як видавництва, що ніби зраджує українські інтереси та вислуговується польським. Деякі львівські часописи з такою поквапністю передрукували ту замітку, що відразу вилізло шило з мішка: радість, що „Світові Дитини" і його видавцеві можна підставити ногу; це така специфічна українська риска вдачі, про яку згадуємо мимоходом. Вичитавши таке, ми поцікавилися ближче тим числом відомого у нас високозаслуженого дитячого журналу та крім того післали за комплетом його чисел з цього року. І виходить, що це не напасть одної газети на другу: це ціла проблема, як погодити вимоги закону і державної влади даного ресорту (в даному випадку — шкільної влади) та вимоги супроти рідної нації і власної національної гідности? І в якому просто трагічному становищі опиняється те українське видавництво (чи яканебудь українська установа або й окремий громадянин), коли з одного боку державна влада вимагає від нього речей, яких воно виконати не всилі, бо вони переступають межі його державної приналежности та входять у сферу його національних почувань, а з другого боку натискає на нього не то рідне громадянство, а рідна — демагогія, що „зрадництво" національних інтересів добачує там, де його ніколи не було і нема.

Справа „Світу Дитини" є просто клясичним прикладом такого конфлікту. Видавець того журналу, відомий педагог-громадянин, активний член пережних чільних українських установ та організацій, невтомний популяризатор української дитячої літератури, який створив новий тип українського дитячого часопису й дитячих книжечок, такий тип, який під кожним оглядом — і щодо цікавого та виховного змісту і щодо техніки видання — сміливо може суперничати з найкращими ана-

льогічними чужоземними типами, — заходився біля того, щоб дістати дозвіл шкільної влади на допущення його часопису до шкільних бібліотек. Без такого дозволу ніякий часопис, ніяка книжка не може переступити шкільних мурів; такий неапробований часопис чи книжка не можуть входити в шкільну лектуру, учитель не може даного часопису (книжки) отверто дітям поручати і на шкільних годинах на даний матеріял покликуватись та з дітьми його розглядати. Ясно, що видавцеві і редакторові дитячого часопису, який сам по фаху є учителем, мусить на такій апробаті залежати. Після довгих-предовгих заходів, і то не так самого видавця, як радше наших політично-шкільних чинників, яким залежить на введенні до народніх шкіл українського часопису, міністерство освіти й віроісповідань погодилося дати такий дозвіл під двома умовинами: що видавець буде предкладати кураторії львівської округи кожне число часопису у третій коректі перед його випуском з друку та що редакція звертатиме увагу на загально-державну тематику. Видавець-редактор „Світу Дитини" до цих вимог пристосувався і гідно свою роботу виконував: на підставі точного перегляду всіх дотичних чисел того журнальчика можемо ствердити, що він і загально-державну тематику брав під увагу і в найменшій мірі не відступив від шляхів патріотичного виховання рідної дитини, у приступній для дитячого інтелекту й уяви формі. Але тут і „заковика": ті речі далеко не задовольнили шкільної кураторії! У числі за квітень не сподобалась жива ілюстрована статейка про українську чорноморську фльоту, дарма, що казалось там тільки про боротьбу українців з большевиками, а в тому самому числі була згадка про святкування польським громадянством імянин марш. Сьміглого-Ридза та про роковини смерти марш. Пілсудського; не сподобалось у числі за червень-липень оповідання „Стара башта" з минулого Кремянця, ані друге оповідання у тому числі про пакости, які „пан Вінценти" робить дівчинці, дарма, що в тому числі було й гарне оповідання про „Віз Джимали" з нагоди смерти того старого польського селянина-патріота; у числі за травень була історична статтейка про конституцію 3-го мая, але вона теж не задовольнила вимог кураторії; навіть заповіджена статейка про боротьбу польських дітей за рідну школу й молитву у рідній мові під німецькою займанщиною в трицятиліття Вжесні теж не підпала під смак; врешті у тому числі за листопад, що викликало атаку рідних і своєрідних Катонів національної моралі, є втримана у дуже пристойному тоні реферуюча статейка про три розподіли Польщі та її визвольні змагання за життя Пілсудського, при чому є і згадка про наших Усусусів, які грали рівнорядну ролю до польських леґіонів, та оповідання з нашої визвольної війни „Золоті кущі". Дуже сумніваємось, чи те число, за яке денунціюють журнальчик перед рідним громадянством, сподобається державній шкільній владі! Бо фактом є, що хоч у лютому ц. р. міністерство освіти повідомило видавця про свою засадничу згоду, то по день 24. листопада дотичний розпорядок у „Дзєннiку Уржендовім" не появився! Зате одночасно появляється „Пломик", немов офіціяльна та напів обовязкова шкільна лектура (бо вчителі-поляки натискають на дітей передплачувати його!), який явно і славно сіє ненависть до українців у безпосередній і просто провокаційній формі: див. листопадове число „Пломика", що його ми цитували оноді в буквальному польському тексті, з його „рускімі бандитамі" і „гайдамацком дзічом"!

Польський молот полягає у тому, що шкільні чинники, від яких залежать видання українських шкільних підручників чи дозвіл на українські часописи, не мають почуття міри, чого можна вимагати, а чого не лицює. Недавно цитували ми один український буквар, в якому — під натиском і диктатом органів шкільної влади — авторки дійсно пішли так далеко, що викликали з українського боку слушні застереження. Видавець-редактор „Світу Дитини" відразу заявляв, що його часопис буде редагований в українськім національнім дусі, відповідно до потреб української дітвори. І це така засаднича плятформа, від якої він не відступив, бо відступити не міг. І тут річ польських чинників здати собі ясно справу, що не вільно ставити в колізію ніякого не-поляка, жадаючи від нього речей, які його дискредитувалиб перед рідним громадянством! Одночасно мусять здати собі теж справу, що не вільно перетягати струни у стосуванні двох мірок: польському дитячому журнальчикові, апробованому і тепло підтримуваному, вільно писати провокації під українською адресою, — українському журнальчикові не вільно вживати пристойно-реферуючого тону про польські справи, лише він мусить писати так, щоб замазувати свій національно-український характер! Не знаємо, яких засад педагогії тримаються панове, що від них залежать такі речі, але маємо враження, що практичний ефект такої системи буде — мусить бути — фатальний: щодо виховання дітей польських та українських...

Знову під адресою тих українських патріотів, які виявляють таку страшенну вразливість щодо „прогріхів" супроти національної чистоти, треба зауважити, що це прегарна і необхідна річ стояти на її сторожі. Але дуже погана і дуже шкідлива річ, коли 1) при оцінці подій з українського життя не береться під увагу польсько-української дійсности, 2) коли строгу й немилосердну мірку стосує хтось лише супроти другого, а не завжди супроти себе самого і 3) коли в проповідуванні національного принципіялізму затрачується межа між правдою та демагогією.

Як багато речей діється у нас дуже поганих, про які ніхто і словом не скаже, а як голосно кричить дехто час до часу про справу, яка не дає ніякої причини до остраху! ік.

Містерії з посадою премієра УССР.

Цілком обєктивно кажучи — московські справи на совітській Україні все гіршають і гіршають.

Після самогубства премієра УССР Любченка на його місце призначили трицятьлітнього Михайла Бондаренка, українця з походження (якось ще незручно на ролю цього оперееткового премієра висувати покищо неукраїнця!), людину, яка вийшла з рядів „безпрізорних" та органічно не звязана з усіми цими боротьбистами, укапістами та іншими „петлюрівцями", людину, яка ввесь свій вік від молодечих літ жила й активно працювала у чаді терору, як безсердечний чекіст, потім як секретар харківського партійного комітету і секретар вінницького обласного партійного комітету тощо. На такі посади абикого не призначають, лиш вишукують найкращих партійців чи даного міста, чи даної области. Ясно, що ще більш обережности треба при розшуках кандидата на становище премієра УССР.

І на урядовій трибуні підчас „фізкультурного свята" в Києві появилася та висока, худощава постать поруч з маленьким Косьором. Одинокий-єдиний раз виступав Бондаренко назовні у тому офіціяльному характері, бо наприкінці жовтня зник з обрію голова ради народніх комісарів „цілком суверенної союзної республики", член політбюра ЦККП(б)У, член ЦК — зник!

Як відомо, у країні рад люди залишають свої посади у троякий спосіб: 1) на підставі постанови уряду, де зазначено, що таку то особу звільнюють з посади у звязку з переходом на іншу роботу (цілком нормально), 2) на підставі постанови уряду, що таку то особу „здіймають" з посади через такі то дійсні чи здогадні гріхи (це, зрозуміло, кінець всякій карієрі) і 3) особа щезає з політично-адміністраційного обрію без ніяких постанов та наказів (це в більшости випадків означає кінець і життевій карієрі). В цей останній спосіб щез і Бондаренко.

В закордонній пресі появилися відомости, ніби на його місці засів Ізраїль Леплевський. На нашу думку це не відповідає дійсности. Абсолютно нема потреби призначати жида Леплевського на місце Бондаренка, бо така заміна моглаб зробити неприємне враження і за кордоном і на Україні, та вона й зайва тому, що Леплевський на Україні має таку позицію, таку владу, яка значно перевищує компетенції голови уряду. Ізраїль Леплевський від 7. червня ц. р. є народній комісар внутрішніх справ УССР, підпорядкований безпосередньо московському Єжову, та не підлягає зовсім раді народніх комісарів УССР. Цеж він і „викрив" націоналістичні гріхи українського премієра, цеж він і арештував його, очевидно не повідомляючи про те ані самої ради народніх комісарів, ані центрального виконавчого комітету УССР, ані навіть політбюра ЦК КП(б)У. Він один із найстарших чекістів і його завдання надалі — це завдання чекіста. Вже в 1919. р. він стояв на чолі катеринославської чека! Це він „викрив" український центральний повстанчий комітет. Потім він стояв на чолі подільського, а потім одеського ДПУ, дістаючи численні ордени за викриття націоналістично-петлюрівських організацій. В році 1934. його призначили наркомом внутрішніх справ у Білорусі, де він „викрив" націоналістичну білоруську організацію, в якій брали участь члени білоруського уряду, а після провалу наркома внутрішніх справ УССР Балицького (теж старого чекіста), який не міг собі дати ради з націоналістичною контрреволюцією, Леплевського перевели на Україну, щоб він там заводив порядок.

А на голову ради народніх комісарів УССР призначили (також без ніякого офіційного комунікату) на нашу думку — Сухомліна, що був досі заступником голови. Людина ця цілком відповідна для тієї вивіски, крім того й досить енергійна.

Отже не пощастило Москві з „відмолодженням" апарату на цій завжди незрозумілій, завжди неспокійній Україні. І молоді та наймолодші стають теж ненадійні. Недаремно довелося по всіх осередках комсомолу змінити секретарів, недаремно довелося змінити цілком Центральний Комітет комсомолу України.

Московський уряд покладає деяку надію на ще молодше покоління, на так званих „ровесників жовтня", недаремно оточує їх своїми ласками, недаремно в Києві на „жовтневі свята" влаштували величавий баль для тих „ровесників жовтня"...

Але не тільки заарештування Бондаренка сигналізує катастрофальну ситуацію окупантів на совітській Україні, хоч як воно скандальне, коли зважити, що трапилось тільки по двох місяцях його урядування. Ось інші познаки розкладу:

Секретарем дніпропетрівського обласного комітету партії з березня цього року був Марголін, людина певна, що була свого часу третім секретарем московського міського партійного комітету. І ось того Марголіна, найкращого партійця дніпропетрівської области 9. листопада „знимають" з посади. На його місце призначили Коротченкова аж із Смоленська.

Але це не все. Щойно 26. вересня ц. р. на другого секретаря ЦККП(б)У призначили Кудрявцева, москвича, що як кажуть „собаку зїв у партійних справах", словом „свою людину", яка фактично мала заступати Косіора. І той 105%-й большевик, член військової ради київської округи, член політбюра ЦК КП(б)У (треба собі тільки уявити, що уявляє собою там кожна з названих посад!) наприкінці жовтня щезає так само, як Бондаренко і багато інших.

Виходить, що на Україні не тільки українці непевні і ненадійні, але й інші національности!

Надіслали до харківського обласного комітету партії білорусина Гікала. За пять місяців довелося його „зняти". Надіслали до дніпропетровського жида Марголіна. За 7 місяців довелося його „зняти". Надіслали до Києва росіянина Кудрявцева. За якийсь місяць довелося його нишком-тишком забрати звідти...

І це все не зелена молодь, це все досвідчені партійці, з добрим стажем, члени найвищої на Україні політично-партійної організації — політбюра. Коментарі, як кажуть, зайві!

А з одинацятьох членів того самого політбюра, що його вибрали тільки пять місяців тому залишилися, не рахуючи Косіора, тільки три: Петровський, Затонський і Сухомлин. Дивляться один на одного на засіданнях, а в голові у кожного одна думка: хто на черзі, до кого першого зявиться Леплевський уночі?!

Гл. Д.

Хто може підписати шкільні декларації.

У звязку з шкільним плебісцитом, що припадає для українських батьків до кінця грудня (на основі закону з 31. VII 1924 В. з. ч. 79 поз. 766) подаємо додатково такі вказівки, що відносяться до підписів на шкільних деклараціях:

1) На основі § 8. виконного розпорядку Мін. В. і О. з 7. І. 1925, В. з: ч: 3 поз: 33 підписувати декларацію може в основі **батько** дитини. **Мати** може лише тоді підписувати, коли батько не живе, коли він з якихнебудь причин не сповняє батьківської влади. Коли **обоє** родичі не живуть чи не виконують батьківської опіки, тоді і тільки тоді має право підписати декларацію **опікун** дитини, що призначений за опікуна судовою владою.

2) Не може під ніякою умовиною підписувати жінка за мужа, ані дитина за батька чи за маму.

3) Ніхто не може підписувати за грамотного батька, опікуна чи за грамотну маму.

4) За неграмотного вважати тільки того, хто не вміє підписатися ніяким письмом, признаним у Польщі. Хто вмів би тільки польську азбуку, нехай власноручно підпише по польськи.

5) Хто підписує неграмотного, нехай підпише і себе з дописксю: „Підписав на виразну вимогу..."

6) Хто хвилево не міг би підписати (був обложно хорий, спаралізований і т. п.), то нехай його ніхто не підписує, хочби він навіть когось уповноважнював. Краще зрезигнувати з його декларації.

7) Не вживати навіть тіни натиску для добуття підпису на декларації; або хтось підписує добровільно, або його полишити.

8) При потверджениі підпису на декларації мусить конечно бути приявний той, що підписує декларацію.

Звертаємо увагу, що плебісцитові декларації можна набути тільки у **книгарні Рідної Школи, Львів, Сикстуська 20**, по ціні 2 сот. за штуку.

Приватні особи чи комітети можуть замовляти тільки за попереднім надісланням належної декларації — суми, або за післяплатою.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

НА МЕЖІ СХОДУ І ЗАХОДУ.

Між своїми на чужині.

(З подорожніх вражінь нашого спеціяльного кореспондента).

III

Українська кольонія в Білгороді невеличка: кількадесять родин. Більшість — придніпрянці. Жмінка галичан, що химерною долею поселилися тут на постійне, назагал добре матеріяльно забезпечена. Звязків між галичанами і придніпрянцями нема майже ніяких. Прірва. Цю трагічну у своїй правді прірву можна зрештою помічувати всюди на еміграції, але в Білгороді вражає вона дуже яскраво. Одні про одних говорять з огірченням, але коли сягнете до глибини причин — найдете хіба тільки особисті упередження. І цікаво: ці упередження не спираються на якихось особистих конфліктах, бо трапляються також між людьми, які себе зблизька майже не знають, але мають свою основу у психольогічнім комплексі, в якійсь підсвідомій нехіті одних до одних. Шістьсот років історичного і культурного відокремлення, шістьсот років впливів двох ріжних ментальностей, збирають тут своє трагічне живво. Пишу це — річ ясна — не для ствердження тої старої, сумної правди, але просто тому, що до глибини болючий є той факт розеднання там, де він найбільш небажаний і з нашого національного погляду крайнє шкідливий. Просто тому, що все в людині бунтується, коли бачить цей хаос чисто емоціональних суперечностей між людьми одної крови та мови, з одними і тими самими ідейними національними змаганнями. Хотілось би бачити соборність у великому розмірі, а не можна побачити її навіть у мініятурі.

Наша білгородська мініятура виглядає сумно. В 1925 р. повстала була тут філія загребської „Просвіти", заснована з почину відомого нашого діяча в Югославії п. Івана Будза, інж. В. Шухевича та ін. Товариство згуртувало в собі великий відсоток української кольонії в Білгороді й розвело незвичайно живу діяльність. У проводі переважали галичани. Т-во зорганізувало низку репрезентаційних концертів, що пройшли з величезним пропагандивним і моральним успіхом, вело українську пресову пропаганду на сторінках передових білгородських часописів та входило своїм агітаційним засягом усе глибше в нетри чисельної „малоросійської" еміграції. Життя української кольонії в Білгороді стало творчо-радісне і бадьоре. Білгородська просвітня станиця стала настільки сильна, її праця настільки є ефективна, що в Загребі виринула навіть думка перенести туди загребську краєву централю. Але... в 1931 р. влада зовсім несподівано розвязує білгородську філію „Просвіти" ...за ширення большевицької пропаганди! Притоку дали найдені підчас ревізії в домівці примірники львівської совітофільської „Ради", що її присилали безплатно, подібно, як цілу низку інших українських часописів зза кордону. Однак як формальну причину розвязання подала влада факт, що статутово т-во призначене для емігрантів, а проте членами в ньому були українці — югославянські громадяни. Ця формальна причина була очевидно сильніша, як закид „большевизму", що його можна булоб у відклику легко опрокинути.

Не стало „Просвіти". Блиснула, як пишний фаєрверк завзяття, і погасла. Вслід за цим почалися здогади: хто завинив у ліквідації „Просвіти"...? Чия рука була в цьому макіявельському ділі?

На цю тему чув я ріжні твердження, які тут повторювати зайво. Всі вони обертаються у сфері здогадів, почавши від закиду інтриг у середовищі самої таки української кольонії в Білгороді та скінчивши на ворожій інтервенції місцевих „мало- і общеруських кругів". Всеж ця остання причина видається льогічно й етично найбільш правдоподібна.

Якби не було, білгородської „Просвіти" вже нема. Її майно, її бібліотека бутвіє і нищиться опечатана на складі, а члени розбрелися, хто куди... Правда, деякі з них, як напр. п. Іван Будз, працюють для української справи, пишуть до сербської преси, втримують живий звязок з прихильними для нас сербськими інтелігентськими колами. Але це вже не збірна емігрантська, громадська робота, вона не має вже того питомого тягару й атракційної сили, що праця організації. В останніх часах є деякі тенденції відновити діяльність „Просвіти", є вигляди і законні мож-

М. МИХАНЬКО. 2

Озеро Несамовите.

(Докінчення).

Вище біля Туркула подібний корч ноги посадив на землю також другого товариша дороги, що плавав на середині озера.

Оглядаємося ще здалека з гори на Несамовите; за подувом вітру мряки несуться по озері, неначе русалки на плесі танцюють, або бавляться „огородця".

Не виходили ми на високий і стрімкий верх Туркула, а пішли нижче закосом, военними австрійськими окопами.

За Туркулом перейшли ми кордон і пішли досить вигідною стежкою далеко поза кордон чеським боком і так оминули ми кілька приkрих верхів.

Були ми вже у стіп Брескула, що заслонив нам Говерлю, і старалися якнайскоріше вийти на границю, але тут за малим озерцем, що було при самій стежці, зробилося недобре одній пані і ми мусіли довше зупинитися за кордоном.

Добре, що не було ніде ґранічерів. А то могли нас тягати так, як раз якихось прогульковців, що зайшли за кордон і заки перевірили, хто вони, то минуло кілька днів, тримали їх за той час і пізніше витранспортували до Галичини аж через Лавочне.

Нарешті виглянув з боку Брескула височезний грізний шпиль Говерлі. Здавалося з віддалі, що це неможливе з тої сторони здобути Говерлю.

Але чим ми були ближче, тим ліпше було видно граничні білі стовпики, що підлазили стрімко на сам шпиль Говерлі і біля самої границі витоптану стежку, що вигиналася на оба боки кордону.

Дійшли ми недалеко „сідла" між Брескулом і Говерлею. Ліворуч далеко по чеському боці ми побачили нове чеське схоронище, а від нього сюди до сідла є повтикані в землю тички з табличками аж до самої стежки на границі. Ми пішли цією витиченою стежкою. Стежка добре назначена, не так, як з нашого боку, де туристичне товариство денебудь на камені або дереві мазне знак якоюсь фарбою, а на роздоріжжі і там, де треба, знаків нема. Коли попсулися туристичні чесько-польські взаємини, то Ворохта, через яку колись чехи їхали на Говерлю, тепер найбільше на цьому стратила.

Дерлися ми тепер уверх, напившися в найдальшому джерельці Прута води, стрімко границею на високу Говерлю. Що кількадесять кроків кожний як сніп припадав до землі, бо дуже стрімко з цього боку, і далеку дорогу ми зробили вже того дня.

Нараз звідкись узявся дуже сильний вітер. Він рвав нас, хотів нас як мурашок з усім, що ми несли на плечах, скинути у пропасть. Ми трималися сильно ногами, інколи лізли рачки. Неначе злість Несамовитого озера за нами гналася.

На вершку Говерлі не довго ми попасали. Зробили щось дві знимки і дальше в дорогу, бо вітер лютував, і з Буковини несло якісь підозрілі мряки.

Сходимо з Говерлі на Зарослям. Недалеко вершка стрічаємо абсольвентів мистецької школи з Варшави, між ними одну землячку, вони щойно виходили на Говерлю; обіцюємо їх узяти на нашу замовлену дрезину, коли поспішуться і вернуться скоро назад.

Але нашим не дуже швидко сходиться з Говерлі. „Болгарин" із мистцем із Варшави завели балачку, відстають, і цілу дорогу все з кимсь обговорили. У середині жіноцтво зновy на свої теми „плете" і то в найтрудніших місцях дороги. А час не стоїть. Якась гуцульська ялівка загубилася далеко на полонині, коли маржина вже вся була біля колиб, і сумно плаче.

Вітер дальше віяв горою і за плечима Говерлі. Нам здавалося, що і ввечір буде погода така, як цілий день. Але коло схоронища в Заросляку чути було далекий відгомін грому. Тепер усі поспішили до Форещанки. Вже й артисти зійшли вниз. Ледви ми перейшли кілька кроків за схоронище, як зачав накрапати дощ.

А за хвилинку як не люнув дощ, як із цебра. Блискавки сліпили нас, громи били наче при дорозі. Над долину Прута звалився такий хмаролім, що здавалося, гори зрівняє. Від Несамовитого озера сюди до нас гнали вихром усі злі духи.

За кілька хвилин змокли ми до нитки. Під ногами хляпотіло, довкола було темно, хоч око вибери. Ще добре, що то ніби бита дорога, і ми бігли по камінцях, але нераз ногу можна було скрутити.

Гукали ми на тих, що побігли наперед, але ані слиху. Лише при дорозі щось під кущами заблимало. Питаю: „Хто то?" — „Та цеж я. Шукаю сухішого місця під корчем" — відповідає доктор. Але не було часу шукати, бо до залізнички спішно; а деж у таку тучу знайти сухе місце в лісі!

Добігли ми серед зливи, якби нас підганяли громи і густий дощ до місця недалеко стражниці над Прутом. Гукаємо, ніхто не відзивається. Посилаємо доктора, щоб подивився, чи там наші не схоронилися перед дощем, бо деякі дуже боялися громів. Доктор пішов і вже не вернувся.

Мусіли і ми піти за ним. І так попали ми всі, як миші в лапку.

Входимо. кожний як мокої курки, а тут у-

ливости. Цю думку підтримує найсвідоміший елемент з галицької і з придніпрянської еміграції. Це одно відрадне.

В „УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ“.

Єдине українське товариство нині в Білгороді — це „Українська Громада“. Складена майже виключно з придніпрянців, веде життя тихе, в трудом пробиваючись через невзгодини обставин. Сперта виключно на вкладки членів, не має матеріяльних засобів розвинутися, розбудуватися, кинутися на фронт пропаганди. Головою „Громади“ є п. Андрієвський, чернигівець, урядовець місцевого „Путніка“. На ньому властиво лежить увесь тягар праці в Товаристві й тяжке завдання погодити всіх і втримати вкупі. Бо „Українська Громада“ не має партійно-політичного обличчя, склад її членів ріжношерстий: найдете там гетьманців, уенерівців і взагалі неприча́сних до ніякої ідеольогічної групи людей. Характер Т-ва більше так сказатиб — „зберігальний“, не з тенденції, але через фактичний стан річей. „Українська Громада“ нині гуртує і зберігає той гурток свідомих українських емігрантів, що прийшли до України далеким і тернистим шляхом, що вирвалися з лабет денаціоналізації та яничарства чудом якогось внутрішнього самопізнання, якогось національного обявлення в середовищі ворожім і ненависнім до всього, що українське. Більшість з них — це колишні „врангелівці“, люди, що пізнали справжню, національну Україну вже на еміграції.

Я був у домівці „Української Громади“. У винарні при вул. Негушева 41 піднаймили собі ці люди одну кімнатку, якою користуються для сходин двічі тижнево. Власник винарні заробляє на консумції, — „Громада“ має невеличким матеріяльним зусиллям дах над головою. Кімната прибрана килимами, патріотичними картинами і портретами. По боках столи з часописами, бібліотечна шафа, грамофон. Скромно, але привітно.

Увечір, коли я відвідав наших земляків у їхній домівці, зійшлось їх виняткове багато. Було яких 30 осіб, жінок і мужчин. Витали мене щиро. Влаштували нашвидку руку декляматорсько-вокальний попис, був історичний виклад були музичні точки. А потім довгі розмови земляків...

Уявляєте собі такий вечір між своїми, далеко, тисячі кільометрів від рідної землі; з людьми, що не бачили української дійсности кількананцять років? І то в часі, коли ця дійсність пучнявіє при всі ускладнення міцніє здобутками, пучнявіє невикористаною енергією?... Уявляєте собі, які були їхні запити і яка спрагнена, яка голодна була їхня душа?...

Добрий був той вечір для мене і добре було мені з ними. Я слухав їхньої мови, засміченої русицизмами, оббивалася об мої вуха часом тиха розмова по російськи між чоловіком і жінкою, — але все це чомусь мене не вражало. Я знав, що ці люди серед невимовних трудноців усе ще йдуть до нас, відшукують зарослі московським бур'яном шляхи, що ними вийшли колись з народу на пропаще їхні батьки. І тільки одне видалося мені тоді незрозуміле і якесь безмежно гикре: — чому, звідки ця прірва?... Чому ми не могли зійтися всі, і ця жінка галичан, і ця жінка придніпрянців, одні і другі емігранти, одні і другі пересичені тою самою ідеєю, змаганнями і безперечно одною і тою самою готовістю до жертв?...

Серед земляків, яких я пізнав у „Громаді“, мало хто зачепився за якусь „посаду“; більшість — це люди щоденної боротьби за хліб насущний. Один торгує на базарі городовиною, другий рибою, третій посередничає, четвертий без праці й живе... „з призвичаєння“. Є між ними люди сильні, тверді, є „широкі душі“, вічні оптимісти, є нездисципліновані вічні індивідуалісти, фатальні кандидати на нових „отаманів“— але у всіх них патріотизм справжній і гарячий.

Трагедія є проблемою еміґрантської молоді. В цілій Югославії — за винятком Бачки — нема ніодної української школи. Всл́ід за цим діти наших емігрантів ходять до шкіл сербських, або — що гірше — російських та у величезній більшости є засуджені на поталу денаціоналізації. Найбільш трагічними є очевидно перспективи для наших дітей, що ходять до російських шкіл. Той шлях вперед до українства, що його з такими трудношами пробили їхні батьки, вони тепер роблять знову у протилежному напрямі — до Москви. В дуже рідких випадках батьки можуть регулювати національне виховання дитини. Здебільша втомлені цілоденною важкою працею залишають це виховання школі в надії, що пізніше відроблять занедбане. Зайве пояснювати, як така практика звичайно мститься! В Білгороді мав я нагоду пізнати відому тамошню співачку, дуже добру українку, колись діячку серед української національної молоді в Києві, паню М., якої діти поневолі вчаться в російській школі. Розмовитися з ними міг я тільки по російськи.

— Ти украінець?... — питаю десятилітнього, гарного хлопчика.

— Да, украінец.

— А по українськи говорити вмієш?...

— Нєт.

Такою чужістю, такою байдужістю і таким легковаженням того всього, що було змістом життя його матері, віяло від того хлопця, що я здивовано запитав:

— Пані, чому ви не вчите своїх дітей по українськи?

Відповіла мені майже з розпукою:

— Скажіть мені— коли? Ввесь день на пробах, увесь день за працею, сама одна, коли маю їх учити? В школі мають безплатну науку і позашкільну опіку, нехай уже перетерплять. Підростуть, будуть українцями, такими самими добрими, як їхня мати. Правда, синочку, ти будеш украінцом? — питає з усміхом дитину.

— Д...да, — відповідає без переконання хлопчик.

Таких прикладів можнаб навести більше.

Ясно, наша молодь денаціоналізується. Зрештою це нормальне явище також серед галицької еміграції в Чехословаччині і серед еміграції в Америці. Боротися з цим можна і треба, але повного успіху ніколи не можете осягнути. Еміграції всіх народів мусять складати якісь жертви мольохові денаціоналізації. Але в деяких випадках такий факт затрати на очах душі дитини дійсно трагічний. Таксамо трагічна доля нашої еміґрантської дітвори в Югославії, до душі якої всмоктується московський поліп.

Роман Голіян.

З польської преси.

ПОЛЬЩА НА РОЗДОРІЖЖІ.

Виленське „Слово“ з 23. ц. м. помістило передову статтю Ксаверія Прушинського п. н. „Система Пілсудського без Пілсудського“ підкреслюючи, що Польща все ще стоїть на роздоріжжі і під політичним і устроєвим оглядом. Конституції з 17. березня нема, квітневу конституцію нівелізують обіжники президії ради міністрів, нема теж тоталізму, не зважаючи на ОЗН. Польща стоїть на роздоріжжі від двох років, від смерти Пілсудського. Одначе стояти на одному місці не можна. Роля Пілсудського в історії Польщі була виїмкова. Всеж таки „система Пілсудського без Пілсудського“ не могла продовжуватись навіть силою інертности. Найкращим доказом були спроби в останніх двох роках підтримувати цю систему тоталізмом. ОЗН при цілому кунктаторстві мав багато тоталістичних моментів.

Сучасні тотальні системи — пригадує автор — вийшли з долини, їх робили нові, молоді люди, політично незіграні, а ніколи режім, що є при владі 12 років і щойно по цих 12-ох роках відкриває приваби іншої системи. Тотальна система, що її завів би політично старий табор, мала би всі лихі риси тоталізму і ніодної доброї.

Виходом з цього завороженого кола для Польщі може бути поворот до поміркованої парляментарної демократії.

Якщо швидше рішимося на поворот — читаємо далі — тим більше зможемо зберегти з потравневих устроєвих здобутків. Отже сильна влада голови держави, за яку так дуже боровся Й. Пілсудський, отже квітнева конституція та обмеження парляментарної всемогучости. Якщо вступимо на цей шлях тепер, можна буде лекше втримати ці здобичі, ніж якщо це зробимо за рік.

Бо слід собі сказати:

ОЗН не приєднав собі молоді, ні не сконсолідував навіть тієї, що її мав. Рільна політика мін. Понятовського не єднала теж селян.

Щож залишається?

Витягнути висновки. Політика, що не дає бажаних наслідків, є злою. Тому автор радить шукати зближення з реальними політичними рухами. До переведення такої зміни необхідна людина, що має довіря всіх.

Така людина мусить мати повне довіря легіонового табору, здобуте у воєнних окопах — і ще раніше. Така людина мусить мати політичну чисту гіпотеку перед краєм і опозицією. Любов своїх, довіря чужих. Чи така людина є?

Автор запевняє, що є.

се братство, окружене мундурованими і немундурованими сторожниками, сидить. Грубий „фельдфебель“ збирає документи, опісля зачинає ревізію і допити. Не випускають нікого. Зрештою і не можна вийти, бо тягом ллє як з цебра, а Прут по каменях тільки шумить і шумить, щораз голосніше.

Як зачали допити від „болгарина“, то допитували і дошукувалися всячини три години. Нівіть термос розкручували, всі замоклі папірчики з усіх кишень казали виложити і переглядали. — „Чи вже все?“ — „Зачекайте, зачекайте!“ — і шукають по кишенях. А наше братство мокре жде. Пані постягали капці і босі сидять на почіпки; з волосся вода їм тече, їх верхній мокрий одяг контроля взяла нібито сушити до кухні, де переводить ревізію.

І не знати, як це все булоб скінчилося (а не казав я, щоб не кидати в Несамовите озеро!), бо нам і погрожували, нагадуючи, що ввійшов у життя закон про охорону кордону, а ми не маємо перепусток і що на 200 м. від кордону взагалі не можна ходити і що один із нашого товариства має болгарський пашпорт, отже напевне перебіг сюди із Румунії вночі і всяке таке! На щастя пригадав я собі, що командантом відтинка біля Говерлі є капітан — свояк одного високого державного достойника і що я його знав з маневрів біля Любліна і з данцінгу в Ворохті. Коли я покликався на нього, що він мене знає, то справа прийняла зовсім інший оборот.

Прийшов один поручник у цивільнім, казав підписати папірчик, що при ревізії нічого нам не пропало і ми ніяких претенсій ні до стражниці ні до скарбу державного не будемо мати і прокаін Несамовитого якби скінчився.

Але як вернутися до Ворохти? Телефоную до тартаку. Іжинів (знайомий, пізнаю по голосі) заявляє, що дрезина була в лісі, але забрала кого іншого і вернулась, а тепер вислати вночі дрезини він не може, бо нема машиністів, пішли на забаву.

Рада в раду поручник пропонує нам свою кімнату на поверсі, чай, грамофон, консерви, а все це (як припускаю) на приказ капітана.

Тарабанимося на поверх. І дальші частини мокрих одягів пішли сушитися до кухні. Всі ще мокрі, але гумор є і то „гальгенгумор“. Розігрілися чаєм і консервами. Опісля як при грамофоні розтанцювалися (деякі таки босо, бо черевики сушилися), то танцювали аж до другої години вночі.

Перетомлені, постягали ми всякі пелерини, майтлі, що лише було і всі рядом як снопи полягали. Блохи кусають, маленька подушечка на двох, один одному витягає зпід голови. Вночі якби якісь духи лазили і не давали нам спати.

Так минув час до восьмої рано. „Артисти“, що тут були, пішли вранці шукати за рештою своїх.

Всі верталися весело. По таких тарапатах нікому нічо не сталося, ніхто не перестудився, навіть ніхто не закашляв.

Але коли вернулися ми до дому, тут був плач і розпука. Всі поплакалися, бо телефонували цілу ніч на всі боки і думали, що нас хмаролім забрав.

Коли ми оповідали цілу нашу пригоду із Несамовитим одному туристові, то він не здивувався, бо сам перейшов щось подібне. Коли він одного разу переходячи попри Несамовите, де були три дикі качки, кинув у нього камінчик, то перед вечором дігнала його недалеко схоронища біля Попа Івана страшна буря, від якої ледви спасся.

——о——

З природи і життя.

Гормони — таємні сили організму.

В останніх часах незвичайно сильно розвинулася молода галузь медичного знання — наука про докрівні залози та їх продукти — гормони. Кожний рік чи місяць приносить нові здобутки дослідів у лябораторіях усяких інститутів та у клініках.

Що таке докрівні залози і гормони?

В організмі людини істнує багато т. зв. залоз себто органів, яких клітини витворюють спеціяльні соки, що мають велике значіння для життя людини. Такою залозою є нпр. печінка, що витворює жовч, яка є потрібна, щоб улекшити розпад товщу в кишках і через те влекшити йому доступ до крови. Інші залози це залози шлунка і кишок, що витворюють травлінні соки, — слизові, що витворюють на слизових болонах (уста, ніс, горло, озяви і ін.) слиз, що вигладжує та хоронить поверхню тих болон, — лоєві, що їх продукт лій вимащує шкіру, та багато інших. Ці залози характеризуються тим, що мають проводи, якими їх продукти витікають назверх, нпр. до кишок, на шкіру та ін. Але є ще другий рід залоз, яких роля донедавна ще була дуже таємнича. Є це т. зв. залози внутрішнього виділювання чи докрівні. Це органи збудовані зі спеціяльних клітин, прикметні тим, що не мають жадного проводу, яким відходили би їх продукти т. зв. гормони; вони всисаються до крови, що перепливає через такі залози, а кров розносить їх по цілому тілі. Звідсіль і назва тих залоз — докрівні. Їх є багато в організмі. Найважніші з них, це щитова залоза, що лежить у передній частині шиї; її побільшення знаємо під назвою воля, — далі неменш важні полові залози, в мужчин ядра, в жінок яйники, що крім гормонів витворюють ще і насінні клітини. Вони мають вплив на ріст людини, його половий розвій та умовий. Інші докрівні залози мають вплив на ріст (підмізкова залоза), переміну матерії (цукрову — гормон адреналіна, витвір надниркової залози, — і інсуліна — підшлункової залози), тиск крови та ін.

Гормони діють на організм людини впливаючи на центральну нервову систему (мозок, хребетний стрижень), нерви в той спосіб, що подражнюють і змушують їх до усяких чинностей. Усі гормони творять неначе ланцюг, котрого кожна ланка зазублюється з другою, і коли настане в тім ланцюгу якесь розладдя, нпр. недуга одної залози і брак її гормону, тоді рівновага між гормонами захитується і це проявляється важкими хоробовими проявами в даної людини. Ось нпр. коли за мало чи зовсім брак тироксини, гормону щитової залози, тоді дана людина в дитячім віці перестає рости, її тіло деформується, а ум недорозвивається, дитина стає кретином

Досліди над половими гормонами.

В ядрах мужчини є двоякого роду полові клітини: одні — т. зв. сперматоцити, що їх безупинно продукує ядро, виходять назверх насінними проводами і служать до запліднення жіночої насінної клітини т. зв. яєчника, яку витворюють жіночі яйники, — другі, це клітини, які витворюють мужеський половий гормон, т. зв. андростерон. Половий гормон має великий вплив на життя людини, проводячи її половим життям. Коли його брак чи мало, тоді половий гін нидіє, як це буває фізіольогічно в старости. Як це ствердили досліди, половий гормон є тим чинником, від якого залежить молодість.

Жіночі полові гормони — це фоллікуліна і лютеїна, що діють безупинно на організм дорослої жінки, викликуючи в неї повставання і заник періоду, явище, що характеризує жіночий організм. Фоллікуліна має побудливий вплив на половий гін у жінки. Під її впливом повстають т. зв. жіночі прикмети, що відріжняють жінку від мужчини (ніжна будова тіла, товщева підкладка шкіри, рясне волосся, високий голос, ріжниця психіки та ін.). Знову ж другий жіночий гормон, лютеїна, діє як противник фоллікуліни, гальмуючи період. Він діє ввесь час вагітности, коли періоди жіночому організмові непотрібні.

Одначе полові гормони не є єдиними чинниками, що реґулюють полове життя людини. Їх праця залежна від надрядних полових гормонів, які витворює мала залоза, поміщена на підставі мізку, т. зв. підмізкова залоза.

Лікування гормонами.

В останніх часах дуже поширилося лікування цілого ряду недуг відповідними гормонами, нпр. воле і кретинізм — гормонами щитової залози, розладдя в жіночих полових функціях гормонами жіночими половими, у мужчин — мужеським і т. п. Лікування гормонами має ту цінну прикмету, що до організму впроваджується не чужий йому лік, але субстанцію, яка вже в ньому є з природи. Лікування гормонами має велику будучність, одначе тепер воно ще тепер трудне, бо препарати не є ще ідеальні і дуже дорогі.

Б. Г-й.

З життя звірят.

Слони в Уганді.

В середущій Африці лежить муринська країна Уганда, що є під протекторатом Англії. В останніх часах там розмножилися так сильно слони, що стали справжньою „египетською карою“ цієї країни. Великі стада слонів бушують по краю і роблять великі шкоди в городах і плянтаціях. В останніх 12 місяцях в Уганді вполювали аж 2100 слонів. У тім часі вивезли з Уганди до Европи 22 тис. кг. слоневої кости, з якої як відомо виробляють багато дорогоцінних предметів, нпр. білярдові кулі, дорогі гребені, оправи до книг, жіночі торбинки, малі різьби, тощо.

Хитрість слонів.

З причини великих шкід, що допроваджують до руїни тамошніх плянтаторів, мешканці виповіли слонам війну і полюють на них невпинно. Одначе переслідувані слони стали дуже хитрі, і коли хочби одного слона зі стада постріляють, решта стада чимскорше утікає в гущавину джунглі, де людина не може продертися. Крім того слони нападають поодиноко на сади і городи. По такій „візиті“ слона в садку, звичайно там нічого не лишається. Ясно, що через те слони загрожують руїною такій рільничо-садівничій країні як Уганда.

Людина в боротьбі зі слоном.

В Уганді мешкають здорові, рослі мурини, що є вродженими мисливцями. Вони йдуть часто на слона з одним списом. Нпр. один мурин кинув у слона списом так влучно, що тяжко його ранив і на другий день цей слон згинув. Цікавий випадок зустрічі людини зі слоном трапився коло м. Массінді. Через ліс їхав ровером син одного осадника. За ним пустився слон, що скоро почав доганяти ровер. Тоді хлопчина покинув ровер і схоронився на дереві. Коли надбігли мисливі, застали слона, як розшалілий нищив ровер, розтоптавши його на дрібні кусники.

Малпи і буйволи Уганди.

У багатьох околицях Уганди розмножилися також сильно малпи, головно павіяни, що нападають цілими громадами на людські сади й оселі. На широких степах Уганди появилися і великі стада буйволів, що складаються з дуже сильних і небезпечних штук. За один рік 1935 забили тих звірят 600 шт., одначе тепер угандійські фармери домагаються, щоб уряд дозволив убивати річно щонайменше 6.000 буйволів, бо щойно тоді можна буде запобігти дальшому надмірному розвоєві тих звірят, що нищать поля працьовитих фармерів.

Тоді як у нас край убогий на звірі, то Уганда — це справжній рай мисливих

—o—

РЕВМАТИЗМ — СУСПІЛЬНОЮ НЕДУГОЮ.

В останніх часах лікарі звернули спеціяльну увагу на часту появу ревматизму. Один з найбільших дослідників ревматизму, німецький лікар Ціммер, виказав на підставі великого статистичного матеріялу, що ревматичні схоріння становлять 10,60 проц. усіх недуг, підчас коли сухоти дають лиш 2,79 проц., одначе з тим застереженням, що сухоти дають більший процент нездібних до праці, ніж ревматизм. З огляду на таку часту появу ревматизму, він зачисляється до т. зв. суспільних недуг, що виступають масово.

Ревматизм надибуємо найчастіше в людей, що перебувають чи працюють у змінній температурі (грубники, пекарі, гірники), у воткім окруженні, чи хочби лише на повітрі, пересиченім вогкістю.

У звязку з масовою появою ревматичних схорінь у наших часах, повстав у Німеччині спеціяльний інститут для дослідів і поборювання ревматизму в Берліні, заложений славним ученим проф. Біром. При ревматизмі найважчим ділом є найти причину недуги. Найчастіше такою причиною ревматизму суглобів є хорі зуби, мигдалки, часто схорілий жовчевий піхур або хробачковий виросток (т. зв. популярно „сліпа кишка“).

Згаданий інститут ім. д-ра Ціммера крім дослідних праць і лікування хорих веде також спеціяльні курси для лікарів і студентів медицини, на яких підготовляє їх до боротьби з ревматизмом, як з масовою, суспільною недугою. В Інситуті йдуть також цікаві праці, що змагають до того, щоб виказати звязок ревматизму з розладдям праці докрівних залоз (тих, що витворюють гормони).

СОЯ — ЦІННИЙ ВІДЖИВЧИЙ ПРОДУКТ.

Соя — стала нині цінним продуктом, що надається до дешевої відживи широких мас, на що в нас ще не звернули уваги, як нпр. у Німеччині, де є постійна недостача споживчих продуктів. Німці беруть рільничі продукти головно з балканських країв: Болгарії, Греції та Югославії, даючи в заміну цим країнам свої промислові вироби (машини, хемічні вироби, тканини) Згадані продуценти пристосовують свою рільничу продукцію до потреб Німеччини; ось нпр. Болгарія управляє тепер у великих скількостях сою. Ще в 1933 р. сою управляли в Болгарії на просторі нецілих 5 гектарів. В 1935 р. управа сої займала вже 156 тис. гектарів. Всю сою купують в цілости німці замість манджурської, яку мусіли здалека спроваджувати. Управу цього дешевого, а незвичайно відживного продукту варто би поширити і в нас, щоб широкі маси нашого селянства впровадили до своєї відживи за прикладом німців.

З БАГАТСТВ НАШОЇ ЗЕМЛІ.

Одним з багатств нашої землі є р и б а, якої повно в наших ріках, ставах, озерах. М. ін. наш Дністер славиться багатством риби. Щоб використати якслід багатство риби в Дністрі, будують тепер уже від травня ц. р. великий осередок зарибнення для отвертих вод в Єзуполі н. Дн. коло Станиславова. При будові цього осередку працює коло 500 людей, а сама будова має бути скінчена ще цього року. Поверхня осередка має займати коло 75 га, землі треба викопати 92 тис. м. куб. Загально зроблять там 37 ставів: магазинів коштом 100 тис. зол. Позатим цей осередок буде мати запору, що підноситиме воду Бистриці на вис. 1 м. Осередок зарибнення буде лежати при устю Бистриці до Дністра, тому в тім осередку зможуть жити і риби низинних рік і гірських. В єзупільськім рибнім осередку буде жити короп, лещ, щука, чечуга, вирозуб, пструг, лин.

Також цей величезний рибний осередок служитиме як складниця риб, зловлених на Дністрі, перед їх дальшим транспортом на ринки збуту; це влекшує добра дорога і близька залізнича стація.

Сторінка без політики.

Святий кістяк із слоневої кости.

У Трівандумі, столиці гіндуської держави Траванкор відсвяткували недавно дуже парадно століття „святого кістяка зі слоневої кости“.

Походження того кістяка дуже дивне. Магараджа Мартанда Герма, який належав до касти брамінів, незвичайно цікавився анатомією і рішив тому ближче познайомитися з тайнами тієї науки.

Було це 100 літ тому. Прибічний лікар магараджі д-р Брави, який викладав індуському володареві анатомію, доставив йому людський кістяк. І тоді счинилася ціла халепа. В народі почалося негодування, мовляв замилування магараджі до людського кістяка — це нечиста справа.

Перші виступили з протестом браміни, відтак заворушення обхопило й інші касти. Агітатори домагалися, щоб магараджа покинув анатомію і перестав гнівити богів. Над краєм повисло марево революції. Та магараджа був упертою людиною і заявив, що зречеться володіння, а не кине анатомічних студій

Соломонове рішення, яке всіх задовол,ило, знайшов один тамошній різьбар у слоневій кости. Він зробив докладну копію кістяка зі слоневої кости, а що займатися слоневою кістю можна і брамінові, то магараджа міг зовсім спокійно продовжувати свої анатомічні студії. В державі настав спокій.

Коли магараджа помер, то кістяк із слоневої кости поховали разом із ним у шкляній домовині.

Сьогодні цей кістяк є незвичайно цінною рідкістю і британський музей дає за нього 15.000 фунтів стерлінгів. Та кістяк здобув собі за той час славу „святого“. Перед ним відчитують молитви, жерці благословлять шкляну домовину і прикрашують її цвітами.

Час до часу підносять віко домовини і кістяк чистять та миють. З нагоди століття перенесли його до храму, куди приходили тисячі паломників поклонятися „святому кістякові“.

„Святий кістяк із слоневої кости“ знову виставлять у храмі аж за 100 літ.

Книга за пів міліона долярів.

В середу 17. ц. м. при всіх заходах, що їх завжди вживають підчас перевозу грошей або золота, перевезли на літак винаймлений Теодором Рузвельтом книжку відомого подорожника, авантурника, шпигуна, людини зі сто обличчями полк. Льоренса. Цю книжку відвезли до Бостону. По дорозі ескортувало апарат Рузвельта кілька інших літаків, щоб на випадок несподіваного нападу боронити його перед напасниками.

Книжка полковника Льоренса може появитися згідно з його завіщанням щойно в 1950. р. Одначе американська видавнича фірма, яка набула всі права на цю книжку, видрукувала її у дванацяти примірниках і щоб перешкодити у передчасному поширенню цієї книжки, визначила на неї фантастичну ціну 500 тисяч долярів. Один примірник передали до Британського Музею, один зберігають у бібліотеці конгресу, інші віддали до переховання у сейфі одного з банків.

Тепер фірма рішила виставити книжку на виставі книжок, яку саме тепер відкрили у Бостоні. Щоб добути книжку зі сейфу, полковник Рузвельт прикликав відділ поліції, яка у кількох автах ескортувала книжку на летунський майдан, де вже ждав окремий винаймлений літак.

У дорозі між Ню-Йорком і Бостоном апарат Рузвельта зустрів новий відділ поліції на літаках, який щасливо довів дорогоцінну книжку на місце призначення. Книжку виставили на базарі запечатану і нікому не вільно її буде читати.

У дорозі між Ню-Йорком і Бостоном апарат Рузвельта зустрів новий відділ поліції на літаках, який щасливо довів дорогоцінну книжку на місце призначення. Книжку виставили на базарі запечатану і нікому не вільно її буде читати.

. Льоренс написав цю книжку, коли ще служив механіком на летунськім майдані. У цій книжці, крім переживань самого Льоренса є ще мабуть дуже гостра критика військової дисципліни в Англії.

Полуденки в Рузвельта.

Полуденки в Рузвельта стали такою самою панщиною, як колись ранішна кава в президента Куліджа.

Покійний президент вставав рано і запрошував до себе когонебудь із членів конгресу на 8. годину рано. Хоч як воно було приємно сидіти за одним столом із самим президентом, то зриватися досвіта і одягатися та прибиратися на сніданок до президента не дуже всім хотілося. Тому не диво, що згодом почали всі посли відмовлятися від тієї приємности.

Те саме діється тепер із полуденками в президента Рузвельта. В Білому домі не можна відчути жіночої руки, бо місіс Рузвельт перебуває постійно поза домом: або на викладах у ріжних жіночих організаціях, або подорожує по стейтах із відчитами. Сам президент не дуже прикладається до господарства і тому полуденки нагадують радше ресторанні закуски, або таки „парубоцькі“ перекуски, коли їдять те, що є під рукою.

Перед кількома днями предсідник комісії воєнно-морських справ Кенеді був у президента з рефератом і при тій нагоді залишився в нього на полуденок. Коли він виходив, один із журналістів, що ждав при виході запитав його:

— Ну, як полуденок?

Кенеді процідив крізь зуби:

— Дома багато кращий...

Кажуть, що останніми днями зовсім не вдається Рузвельтові підшукати охотника полуднувати з президентом. Одні оправдуються працею, інші таки просто відповідають, що терплять на нежит шлунка і не можуть їсти ковбасок.

Оригінальна подія на футбольнім метчу.

На стадіоні Овкленду в Каліфорнії трапився недавно випадок, який не має прецеденсу у спортових літописах.

55 тисяч глядачів наповнило стадіон, на якому повинен був початися футбольний метч. Обі дружини вийшли вже були на грище, коли раптом „спікер“ заявив, що має „сензаційну вістку“.

Стадіон завмер негайно у тиші вичікування. І тоді спікер заявив:

„Мені тільки що принесли телеграму заадресовану до містера Гаррі Літреля, який повинен бути серед публики. Його жінка породила синка. Щасливого батька просять негайно приїхати домів“.

Із перших рядів піднісся чоловік, який пустився з усіх сил бігти до виходу... 55 тисяч спортсменів супроводило щасливого батька могутньою овацією та окликами „побажань“ для народженого синка.

ЧОЛОВІК, ЯКОГО НАЙБІЛЬШЕ ЗНИМАЛИ.

До людей, які можуть похвалитися, що їх найбільше разів знимали, належав Франческо Спадаро— не кіновий актор, не політичний, чи державний діяч, тільки рибалка на Капрі, живá особливість того острову. Кілько він мав літ, того ніхто докладно не знав. Старі люди з Капрі запевнюють, що йому давно минуло вже 100 літ.

Спадаро виходив кожного дня у своїм мальовничім одязі до пристані і стрічав туристів. У музеях Европи чимало його портретів, мальованих мистцями ріжних країв. Не було туриста, який не вважав би своїм обовязком поробити світлини старого Спадаро. Почтові листівки з його світлиною продають скрізь на Капрі.

Кілька днів не видно було віде старого Франческа Спадаро. Це видалося капрійцям підозріле і вони почали його шукати і знайшли його в колибі мертвого.

—о—

ПЕРЕЛЕТНІ ПТАХИ ВБИВАЮТЬСЯ НА ВЕЖІ АЙФЛЯ.

Кожного року перелітають над Парижем маси ріжних птахів, які мандрують до тепліших, сонішних країв полудня. Недавно перелітали вночі понад Париж маси жайворонків. Повінь яскравого світла париської вистави була причиною їх погуби. Незвичайно сильний блеск вежі Айфля заманив до себе своїм магічним чаром жайворонків і сотні птиць порозбивались до ... тен і залізних вязань вежі. Більшість жайворонків кружляла довкола світел вежі так довго, що тратили сили і падали на землю, забиваючись від сильного зудару.

Тепер вибудують спеціяльні відпочинкові помости, щоб таким чином урятувати перелетні птиці перед масовим самогубством.

ПАН СІМПСОН ОЖЕНИВСЯ.

Добродій Сімпсон б. муж теперішньої княгині Віндсору повінчався 18. ц. м. з місіс Мері Рафрей. На вінчанні був тільки гурток найближчих знайомих.

Пані Рафрей — це подруга дитячих літ княжни Віндсору і вона теж познайомила її з Сімпсоном.

Ернест Сімпсон жениться уже третій раз. З першою жінкою розвівся він у 1927. р., щоб оженитися з Валіс Ворфільд. Місіс Рафрей розвелася зі своїм мужем у Рено 9. ц. м. Правдивий ланцюг подруж і розводів.

—о—

МАҐДИ ФОНТАЖ ТАКИ НЕ ВПУСТИЛИ ДО АМЕРИКИ.

Як ми вже повідомляли, французька журналістка Маґда Фонтаж вибралася до Америки, де на пропозицію одного видавництва мала написати спомини. Американський уряд заборонив їй візду. Суд у Льонг Айленді потвердив рішення адміністраційної влади. Тоді Маґда Фонтаж відкликалася до рішення еміграційного уряду, одначе без успіху. Журналістці заявлено, що вона має до 48 годин покинути територію Злучених Держав. Уперта журналістка звернулася ще до федерального уряду в Вашингтоні, спираючись на своїй умові з ньюйоркським Мезік-голем і на тому, що американський консуль в Парижі не відмовив їй віздової візи. Та мабуть і ці заходи покінчаться нічим.

Літературні нагороди за 1937. рік.

I.

Рада Товариства Письменників і Журналістів ім. І. Франка рішила на своїм засіданні дня 5. листопада ц. р. роздати, як щороку, так і цього року, три літературні нагороди за найкращі твори української літератури, що вийшли окремими книжками в 1937. р. на західно-українських землях і на еміграції. Висота премій: I. нагорода 600.— зол., II. нагорода 400.— зол. III. нагорода 300.— зол.

До Жюрі, яке визначить найкращі твори для нагород Рада Т-ва запросила таких членів Т-ва: М. Матієва-Мельника, Е. Ю. Пеленського, Вол. Радзикевича, Мих. Рудницького, Василя Щурата.

Нагороди будуть, як щороку, проголошені в дні 22. січня 1938. року.

Рада Т-ва просить усіх Авторів і Видавців, щоб надіслали для підручної бібліотеки Жюрі по 6 примірників виданих ними творів і по одному авторському примірникові по змозі з автографом до бібліотеки Т-ва на адресу: В. Софронів-Левицький, Львів, Техніцька 1.

II

Окрему літературну нагороду ім. В. Стефаника за найкращу повість, яка появиться окремою книжкою в 1937. році на західних українських землях і на еміграції, уфундовану українцями міста Торонта у висоті 75 кан. долярів, проголосить Т-во в тім самім речинці, що й попередні нагороди.

До Жюрі цієї нагороди Рада Т-ва запросила таких своїх членів: Григорія Лужницького, Василя Софронова-Левицького, Василя Сімовича.

Рада Т-ва просить усіх Авторів і Видавців, щоби прислали по 3 примірники видавництва на адресу: В. Софронів-Левицький, Львів, Техніцька 1.

III

Жертви на „Літературний Фонд" за 1937. рік зложили досі: Український Кооперативний Банк, Львів — 35.— зол., Маслосоюз, Львів — 100.— зол., Ревізійний Союз Українських Кооператив, Львів — 50.— зол., „Дністер", Львів — 100.— зол., Українська Парляментарна Репрезентація, Львів — 20.— зол., І. К., Варшава — 20.— зол., „Карпатія", Львів — 50.— зол., Взаїмна Поміч Українського Вчительства — 10— зол., Центросоюз, Львів — 100.— зол., О. Левицька і С-ка (Елегант) — 50.— зол. Земельний Банк Гіпотечний, Львів 100.- зол.

Рада Т-ва щиро дякує Вп. Жертводавцям і звертається отсим до Українського Громадянства та Установ з проханням за дальші жертви, які просить слати на адресу: Центробанк, Львів, вул. 3-Мая 15, з дописком: „Літературний Фонд 1937".

Роман Купчинський, голова; В. Софронів-Левицький, референт літ. нагород.

ВІСТИ З УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ СЕМИНАРІЇ У СТЕМФОРДІ.

Дня 23. вересня виїхав на студії фільософічні й теольогічні до Інсбрука кораблем „Бремен" питомець Володимир Дудяк, родом з Пітсбурга, Па.

Дня 6. жовтня виїхали до Риму кораблем „Сатурнія" Михайло Бохневич, родом з Йонкерс, Н. Й., Михайло Климко, з Вотерліт, Н. Й., Омелян Монастирський, з Ембридж, Па., і Дмитро Рокочий, з Клертон, Па.

Ігор Пеленський, з Батлер, Па., виїхав на студії фільософічні й теольогічні до Лайл, Іл.

УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ІЗ СИРОТИНЦЯ СС. ВАСИЛІЯНОК ДОБУЛИ ПЕРШУ НАГОРОДУ.

Дня 9. жовтня відбулась вистава і базар з нагоди 25-ліття Католицького Дому в Дарбі, Па., біля Філядельфії. Запрошено дітей ріжних народностей з їх народніми танками. Також запрошено наших українських сиріт. Призначено кілька нагород за найкращі танки. Наші українські сироти добули першу нагороду за гарно виконані танки, теж за гарні українські народні строї. До суддів у вирішуванні нагород належала п-а Елсі Мек Данелд, сестра славної артистки Дженети Мек Данелд і професори консерваторії. Сестри Василіянки дістали першу нагороду в сумі 25 дол. від Мей Догерті з Католицького Дому в Дарбі. Так українські сироти добувають добре імя українцям серед американців завдяки щирій праці й заходам СС. Василіянок у Філядельфії.

АВРАМЕНКО ОРГАНІЗУЄ НОВЕ ФІЛЬМОВЕ ПІДПРИЄМСТВО.

У Вінніпегу, Манітоба, в Канаді, перебуває балетмайстер Василь Авраменко, піонір української фільмової продукції на американському континенті. П. Авраменко постановив зорганізувати українську фільмову продукцію в Канаді. В тій ціли він дав кілька публичних викладів і відбув низку нарад з представниками ріжних організацій та з поодинокими людьми. На днях створено тимчасовий комітет, який небавком подасть до загального відома намічені способи, котрими можнаб зреалізувати пляни п. Авраменка. Перша фільма, яку п. Авраменко сподіється випустити силами канадійських українців, буде славна оперета „Запорожець за Дунаєм".

ВІДЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ В КАНАДІ.

А. Боднарчук, муніципальний секретар-касієр з Арран, Саск., є одним з тих нечисленних канадійців, що теж з нагоди коронації короля Юрія VI. дістали медалі. Медаля була для нього несподіванкою. А. Боднарчук бував на ріжних становищах, аж у 1914 році, коли згоріли книжки муніципалу Каллер, приняв місце секретаря того муніципалу. Як секретар застав довги й попіл, а лишив муніципал у фінансовім стані першої кляси. В 1932 р. перенісся до муніципалу Ливінгстон з осідком в Арран і там працює досі.

УКРАЇНЕЦЬ НА ЗАМІТНІМ СТАНОВИЩІ.

Наш земляк, п. Антін Мирослав Лотович, іменований дослідчим секретарем (ріcерч-секретарі) Філядельфійської Ради Здоровля і Протисухітничої Комісії. Його завданням буде перевести соціяльно-санітарний розслід туберкульози у Філядельфії. П. Лотович є сином о. Антона Лотовича з Бруклина, предсідника „Провидіння". Він скінчив був університет Корнел, опісля працював кілька років як член Публичної Служби Здоровля Злучених Держав. П. Лотович є членом Американського Товариства Публичного Здоровля, також Т-ва Публ. Здоровля міста Ню Йорку та інших фахово-наукових товариств. Є також членом „Провидіння".

ПАНАХИДА ЗА УКРАЇНСЬКИХ СТРІЛЬЦІВ.

На українськім католицькім цвинтарі у Філядельфії відслужив Кир Константин Богачевський 1. ц. м. панахиду за поляглих стрільців Української Армії. При тім виголосив над могилою героїв до численно зібраних вірних патріотичну проповідь.

Польонізація православної церкви на Волині йде!

11. листопада на вимогу військового священика, який у свою чергу поликувався на вимогу військової влади, в луцькому катедральному соборі (домішньому) вперше відбулася богослужба польською мовою для православних жовнірів. Наскільки нам відомо, дозволу на це синоду, по думці його постанови з лютого ц. р. не було. Виходить, що у православній церкві на Волині, як хто хоче, так і робить. Інша річ, коли українці хочуть молитися по українськи.

Представники наших госп. установ у премієра ген. Славой-Складковського.

Дня 23. ц. м., як ми повідомляли вже вчора, приняв премієр ген. Славой Складковський делегацію українських господарських установ під проводом голови УПР п. Мудрого, зложену з пп. представника Ревізійного Союзу Українських Кооператив Зиновія Пеленського і директорів Маслосоюзу інж. А. Палія й інж. А. Мудрика. На конференції обговорено докладно справу останніх виступів адміністраційної влади на Волині у відношенні до українських господарських установ, звязаних з львівськими централями. Конкретно йшла мова про завішення діяльности одної з найбільших районових молочарень на Волині і про розвязання філії „Сільського Господаря" в Луцьку з усіми її кружками. Крім цього порушено й інші актуальні справи.

ЗА ОКЕАНОМ.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОЇ ЦЕРКВИ В ҐЛЕН ЛАЙОН, ПА.

В неділю 3. жовтня ц. р. святкувала українська греко-католицька громада в Ґлен Лайон, Па, врочисте благословлення нового храму св. о. Николая при Іст Мейн стріт. Церкву поблагословив Кир Константин Богачевський при численній участи греко-католицьких і римо-католицьких священиків. Чин благословення відбувся в 3. годині пополудня.

Відправа зачалась перед замкненою церквою. По обході довкруги церкви всі зібрані увійшли за владикою й духовенством до церкви, що, хоч доволі простора, вмить наповнилась до самого краю. Після евангелія виголосив владика глибоку змістом науку про єдність і злуку з Апостольським Престолом. Дальше заохотив вірних, щоб у згоді й любові працювали для добра Церкви й діждались небаром пілодейної школи, що також конечно потрібна. Богослуження закінчено відспіванням многоліття.

По відправі в церкві відбулася святочна гостина у церковній салі, на якій явився владика Константин і все духовенство. Господарем (товстмастером) був о. Михайло Капець із Шенандо, уродженець з Ґлен Лайон, Па, що перше попросив владику до слова. В коротких ясних словах, переплітаних по американському звичаю сміховинками, владика ще раз підніс потребу доповнити діло оснуванням рідної школи. Виступали з промовами всі приявні священики: о. Іван Кутський, о. Іван Ортинський, о. Мирон Залітач, о. Іван Коваль (по англійськи), о. Ярослав Бойків, о. Н. Незвищук, о. Ярослав Скроцький, о. Сильвестер Гладкий, о. Михайло Скорбдинський. Учасників гостини було так багато, що церковна саля всіх не помістила і тому тричі за чергою засідали до стола.

Численна участь своїх і чужих сильно підбадьорила на дусі членів згаданої парохії, що перший раз мали таку врочистість у своїм місті.

Ще справа підписів.

Справа підписів під відомою відозвою „Комітету Обивательскего“ не перестає хвилювати деяких одиниць та кол українського громадянства, дарма, що в цій справі було вже виснено на сторінках нашого часопису. Особливо атакований є далі д-р Іван Брик з того титулу, що на ньому, як на голові „Просвіти“, не повинно тяжіти найменше підозріння щодо національної чистоти. Така кампанія посередньо шкодить самій установі „Просвіти“, матері українських товариств.

Редакція уповноважена ствердити, що д-рові Іванові Брикові згаданої відозви ніхто до підпису не представляв, він про неї не знав і вперше своє назвище побачив на афішах.

Таку саму заяву дістали ми від п-ні Софії Ракової.

З польських справ.

ОСНОВНІ ЗМІНИ В ШТАБІ О. З. Н.

У штабі О. З. Н. відбувається тепер основна структуральна і персональна зміна. В новій структурі припаде — як пише польська преса — важна роля раді, що її персональний склад покищо невідомий. Кажуть, що до штабу ввійдуть такі особи, які займуть важні становища в урядовій службі.

Виленське „Слово“ пише, що О. З. Н. вернеться до пляну першого шефа штабу. Додає, що концесія полк. Ковалевського пригадувала в зарисах давне ББ. Ріжнилася лише тим, що мала засимілювати елементи, які відпали від ендеків і ліві елементи, що виступали проти комуністів. Одночасно полк. Ковалевський клав натиск на програму, що її в ББ. заступала особа Пілсудського. Коли впало гасло центрової лінії для О. З. Н. розійшлися поголоски про поворот до пляну полк. Ковалевського.

—o—

З листів до Редакції.

ВІДПОВІДЬ АВТОРЦІ СТАТТІ „ДВА БУКВАРІ“, ПОМІЩЕНІЙ У „ДІЛІ“ Ч. 239. З 29. X. Ц. Р.

Застереження українських батьків і виховників дотично змісту букваря „Моя перша книжечка“, в яких імені виступає Вп. Пані Константина Малицька, не можуть бути предметом дискусії в пресі, в якій брали би участь авторки „Моєї першої книжечки“. Приймаємо ці застереження до відома.

Одначе дивує нас, як до сьогоднішнього дня вчили наших дітей на старих букварях (у більшості шкіл був уживаний буквар, зладжений педагогом іншої народности), і нікому не прийшло на гадку зладити буквар, в якому не найденоб закинених нам „проступків“, а рівночасно, щоб він був апробований Міністерством ВРІОП та поручений до вжитку в школах. Шкода!

Тому предкладаємо Шановній Авторці статті „Два букварі“ ось-яке прохання: Шановна Авторка є вже на заслуженій учительській емеритурі і правдоподібно має доволі вільного часу; отже нехай зволить ласкаво опрацювати „Буквар“ для української шкільної дітвори, без зайвих на її думку читанок та порушуваних тем і постарається для нього за апробату шкільної влади. Цим зробить прекрасний дарунок маленьким українським школярям і зжене раз на все з голов українських батьків і виховників журбу про справжній, добрий український буквар.

Згори зазначуємо, що Шановної Авторки не будемо посуджувати ні в „надто совісности“, ні в „переборщености при складанні патріотичних читанок“, ні в „підводженні влади“, хоч нам це неслушно від неї дісталося.

З глибоким поважанням.

Осипа Рожанківська та Іванна Петрова.

Перемога закарпатських українців у шкільнім плебісциті.

Не зважаючи на нечувану демагогічну акцію москвофілів за введенням московських підручників на Закарпатті українці виграли шкільний плебісцит, здобуваючи понад 60 відсотків у цілому краю.

Як нашим читачам відомо, шкільний плебісцит на Закарпатті зводився до того, що батьки шкільної молоді мали заявитися, з яких підручників мають учитись їх діти: з українських чи московських.

Вислід голосування у 12-ох шкільних округах такий: за українськими підручниками заявилося 95 прц. у Берегівщині; 80 прц. в Іршавщині, 72 прц. у Тячівщині, 75 прц. у Волівщині, 70 прц. у Севлющині, 51 прц. у Перечинщині та Березнянщині, 50 прц. у Хустщині, 40 прц. в Ужгородщині, 36 прц. в Мукачівщині та Розвегівщині і 34 прц. у Свалявщині.

Перемога українців у шкільному плебісциті розкриє теж очі всім тим несвідомим, які під впливом демагогічної агітації москвофілів голосували за введенням „русских учебников“ до шкіл.

Новий бельґійський уряд.

БРЮСЕЛЬ, 24. 11. ПАТ. По довгих заходах вдалося нарешті лібералові Жансові створити новий уряд. Склад нового уряду такий: премієр — Жансон (ліберал), закордонні справи — Спак (соціяліст), внутрішні справи — Дієрк (ліберал), національна оборона — ґен. Дені, фінанси — Де Ман (соціяліст), освіта — Гост (ліберал), господарські справи — Вансакер (католик), хліборобство — Пієрльо (католик), кольонії — Рубенс (християнський демократ), справедливість — Де Варнаф (католик), публичні роботи — Мерльо (соціяліст), комунікація — Марк (християнський демократ), праця і суспільна опіка — Делятр (соціяліст), публичне здоровля — Вотер (соціяліст), міністерство почт — Бушері (соціяліст). Нові міністри зложили присягу королеві нині рано. Парлямент скличуть на вівторок і тоді уряд зложить свою декларацію.

НОВИНКИ.

— З Товариства „Молода Громада“. Продовження дискусії над рефератом д-ра Пастернака в четвер 25. ц. м. в год. 19.30.

— Новий лікар. Як довідуємося, п. Мирослав Бурачинський, син відомого українського лікаря-громадянина, директора „Народньої Лічниці“, дістав на днях на медичному факультеті львівського університету диплом лікаря всіх лікарських наук.

— Товариство „Українська Захоронка“, як установа, яка статутово управнена вести опіку над убогими дітьми, уладжує дня 18. XII. ц. р. Миколаївське свято для дітей, якими опікується в дошкіллях, захоронках та харчівнях. Звертаємося з проханням до Хвальних Установ та всього Громадянства допомогти нам у цій акції, щоб усі наші діти були обдаровані в цей радісний для них день. — Управа.

— Львівська філія Т-ва Прихильників Астрономії повідомляє, що в суботу 27. ц. м. в год. 18. вечором в салі Геольогічного Інституту при вул. Длугоша 8. виголосить м-р Антін Опольський відчит п. з. „Суть і походження комет“ зі світлинами. Вступ вільний. Гостям раді.

— Чергові сходини членів секції аплікантів при СУА з рефератом адв. д-ра В. Лициняка про віддовження хліборобства відбудуться в пятницю 26. ц. м. вгод. 7.30 вечором у домівці т-ва „Відродження“ при вул. Чарнецького ч. 26

— Ревізії й арештування. В середу 24. ц. м. поліційні аґенти перевели ревізію в Академічному Домі при вул. Супінського ч. 21. у Степана Галамая, студ. прав. з Плугова пов. Золочів, але не найшли нічого. Всеж таки Ст. Галамая арештували.

— Почта в неділю. В міністерстві почт і телеграфів розглядають проєкт доручувати по містах почту також у неділю. Доручувати мають перш усього часописи і поручені посилки.

— Для вигоди пасажирів на залізницях На всіх залізничних лініях з днем 25. ц. м. будуть курсувати нові пульманівські вагони третьої кляси, що значно причиняться до вигоди подорожних. Вагони будуть мати сниження виstелені, подібно як вагони другої кляси. В грудні ц. р. будуть урухомлені спеціяльні вагони туристичні з місцями до лежання.

— Під ендецьким терором. На головній брамі нового університетського будинку вивішено великий напис: „Третій день без жидів! Жиди до гета!“ Перед входом возні контролюють студентські леґітимації. Оподалік урядує поліція з розвідчиками. За якимсь студентом жидом, що пробував здерти напис з муру, гнала польська студентська боївка аж до будинку городського староства, де він укрився. На політехніці виклади дальше закриті аж до відкликання. Подібні написи вивішено на будинках академії заграничної торговлі та університетської клініки. З цього приводу студенти жиди уладили маніфестації, перейшовши вулицями центру міста. При вул. Пекарській і Сакраменток поліція розігнала студентів жидів, які кричали проти лавкового ґета. В пятницю 26. ц. м. відбудеться зїзд ректорів у Варшаві у справі положення у високих школах.

— Титул для абсольвентів ліцеїв. Як зачувати з урядових кол, абсольвенти ліцеїв будуть користуватись науковими титулами. Отже буде ліценціят торговельний, адміністраційний і т. д. Ліценціяти будуть уповажнювати до студій у вищих школах, але тільки на деяких виділах. Ліцеї, що надають титули, будуть складатися із трьох кляс, причому спеціялізація пічнеться в третій клясі. Новиною в середньому шкільництві буде ведення примусових практик для торговельних ліцеїв.

— Комуністичний процес відбувся перед трибуналом присяглих суддів у Львові. Шістьох людей із Равщини обвинувачено в належанні до КПЗУ з дальшими консеквенціями. Ряд свідків потвердив акт обвинувачення, наслідком чого розправа скінчилася засудом Михайла Крупи на 3 роки вязниці, Михайла Путка на півтора і М. Моти на рік. Інших увільнено.

— Красва хроніка. В Самборі відбувся зїзд загонової шляхти при участи кількадесятьох осіб. Предметом нарад були організаційні справи. — В копальні земного воску у Дзвинячі пов. Станиславів згинув 49-літній робітник Йосиф Яворський, вбитий віндою. — В Делятині застрілився гаєвий Андрій Дзюра з причини каліцтва. Наслідком пострілення дикими стрільцями йому відрізали пяту й це було перешкодою в службі. — У Станиславові арештували інж. Марґошеса, сина власника гарбарні. Причина покищо невідома. — В Доброводах пов. Збараж знайшли в стані повного розкладу тіло селянки Петронелі Кутень. Підозріння вбивства паде на її чоловіка, який втік. — В Золотому Потоці пов. Бучач згинув у млині Ґневоша 17-літній робітник Волод. Вербицький, якого вхопив трансмісійний ремінь. — В Колодрібці пов. Заліщики втопився 15-літній Дмитро Антонів, перехилившись необережно над керницею.

— Застрілив товариша. В часі полювання в лісах коло Унева пов. Перемишляни власник млина Казимир Жаровський застрілив припадково свого товариша Казимира Шота, власника млина в Куровичах. Нефортунного мисливого арештували.

— Вовки в Піншині виступають щораз численніше. В Несвіжі підчас сніговії стало вовків закрадатися під селянські загороди. Вовки підкопалися до вівчарні і вхопили 9 овець. В кольонії Поріче під Пінськом появилися три вовки. Оди

селянин вистрілом із кріса вбив одного вовка, інші втікли.

— **Афера з маєтками совітських громадян.** Польська поліція переводить арештування у звязку з аферою на тлі з маєтками совітських громадян. Афера вяжеться тісно з акцією вивласнення земельних маєтків у Польщі, що є власністю совітських громадян. Афера полягала на фальшуванні повновластей неіснуючих совітських громадян, на основі яких виєднували відшкодування. Поліція арештувала теж одного адвоката з Рівного й одного з Люблина.

— **Згорів млин.** В Торговиці Пільній городенського повіту згорів млин зі збіжжем, яке привезли молоти. Шкоду обчисляють на 15.000 зол. Причина пожежі покищо невідома.

— **Всюди дефравдації.** Варшавський апеляційний суд займається справою б. управителя військової друкарні у Варшаві, Йосифа Ржепки, який грішми друкарні фінансував різні приватні підприємства і здефравдував коло 170 тисяч зол. Суд першої інстанції засудив його на 7 літ вязниці.

— **Пожежа шпихліра.** В Любаші пов. Бидґощ згорів великий шпихлір, власність кооперативи „Рольнік". Пожежа охопила швидко цілий 3-поверховий будинок і знищила всі машини, тисячу тон збіжжа та інші рільничі продукти на шкоду кількадесять тисяч зол.

— **Студентські бучі у Відні.** Наслідком демонстрації студентів, що протестували проти прохоження студій на медичному факультеті, віденський університет замкнено. З тої самої причини закрили теж торговельну академію.

— **Кн. Віндсору виграв процес.** В Льондоні запав присуд у судовій справі Уйлема Гайнемана, власника книгарні, якого заскаржив кн. Віндсору за видання книжки „Коментарі на тему абдикації". Гайнемана засуджено на грошеву кару, бо його адвокат відкликав усі закиди, зроблені князеві Віндсору в цій книжці і висловив готовість перепросити його. Гривну призначено на добродійну ціль.

— **611 км. за годину.** Минулого понеділка німці здобули новий летунський рекорд на просторі 100 км. з тоною вантажу. Німецькі летуни Нічке і Дітерле перелетіли на двомоторовому літаку 1000 км. з Гамбурга до Слуйска (Штольн) і назад в одній годині і 58 мінутах або зі швидкістю 504 км. на годину. Слід зазначити, що кілька днів передтим німці устійнили новий світовий рекорд швидкости на апараті Мессершмідта без вантажу 611 км. на годину.

— **Цікаві викопи в Єгипті.** В околиці Сакара, на південь від Каіра, відкопали кільканацять малих гробівців, в яких находилися змуміфіковані людські останки в сидячій позиції та з лицями, зверненими на схід. Була це служба міністра Гамакі з часів першої династії. По його смерти їх убито, так само домові звірята, щоби по смерти дальше йому служили. В пізніших часах занехали цей варварський звичай і замісць слуг давали до гробу статуетки.

— **Кого жиди шанують.** В жидівській „салі слави" в Шікаго відбулася номінація 120 найславніших жидів на світі. Організацію цієї імпрези перевело товариство жидівських студентів Америки, щоби перед очі своїх членів поставити людей гідних наслідування й пошани та в цей спосіб вдержувати їх від асиміляції. До першої групи належать такі жидівські мужі: Альберт Айнштайн, учений, Леон Блюм, бувший премієр Франції, Макс Літвінов, міністер заграничних справ Росії; д-р Зигмунт Фройд, учений психольог; Генрик Моргентав, секретар скарбу Злучених Держав; Поль Муні, актор. Решту славних жидів вибрано з таких професій: медицини, фільософії, права, мистецтва, літератури, театру, фільми, науки, політики, освіти, рабінату, жидівських рухів, інжинірії і т. д. Дуже інтересний вибір кандидатів. Стрічаємо в лісті всіх найвидатніших представників світового жидівства, почавши від представників капіталу, а скінчивши на діячах соціялістичних і комуністичних. Є Леон Блюм з другого Інтернаціоналу, але також Макс Літвінов з третього Інтернаціоналу.

— **На слідах великої держави.** Совітська археольогічна експедиція відкрила в бухарській пустині Кзиль-Кум останки могутньої колись середньо-азійської держави, яку названо Трансоксонією. За династії Саманідів у девятому і десятому віці по Христі вона простягалася від Паміру до Багдаду і Перського заливу. Монголи і турки знищили цю державу. Серед пісків знайшли останки міста Варуш та руїни 100 замків.

— **Арабські краї.** Найбільше країв над Середземним Морем, а також над Червоним Морем, є арабських. Ось вони: Сирія, Палестина, Трансйорданія, Ірак, Арабія, Аден, Єгипет, Лібія, Туніс, Альжирія, Мароко. З тих 11 країв кілька є незалежні держави або майже незалежні, а решта є під владою Англії, Франції, Італії, Еспанії. Загально-арабський рух змагає до того, щоби всі арабські краї стали самостійними державами, обєдналися та мали якийсь один національний провід. Мусоліні піддержує цей рух, щоб викинути Англію із Середземного Моря та щоб ослабити Францію. Якби арабські краї добули незалежність і збудували свою морську воєнну фльоту, а також повітряну, то це булаб велика воєнна сила, більша може навіть від збройних сил поодиноких великих держав Европи. Це виростає нова світова сила, що дрімала довгі століття.

—o—

Відозви й комунікати.

СХОДИНИ ЧЛЕНІВ Т-ВА УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТОРІВ.

Сходини членів Товариства Українських Кооператорів у Львові відбудуться в малиновій салі Дому Української Кооперації при вул. Технікій 1 в днях:

1. В суботу 27. листопада в год. 6. пополудні, присвячені памяти одного з предтеч світового кооперативного руху, **Шарля Фуріє,** з нагоди століття його смерти. На сходинах буде відчитаний реферат про Фурієа **проф. д-ра В. Тотоміянца.**

2. В неділю 5. грудня в год. 12. вполудне, присвячені памяти проф. **Федора Щербини,** визначного економіста, статистика, дослідника первісних форм кооперації серед українського народу, з нагоди роковин його смерти. На сходинах буде відчитаний реферат про Ф. Щербину **проф. Л. Шрамченка.**

Львів, 22. листопада 1937.

ЗА ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТОРІВ У ЛЬВОВІ:

Юліян Павликовський вр., голова. | **Андрій Жук вр.,** секретар.

Дописи.

ЛЬВІВ.

З життя українського робітництва. Дня 21. п. м. в год. 8. рано капелян для українських робітників о. Всеволод Дурбак відправив у церкві Преображення Господнього при вул. Краківській у Львові першу Службу Божу в намірені українського робітництва. Співав хор робітників т-ва „Сила". Підчас Служби Божої виголосив о. В. Дурбак проповідь на тему: „Христос-робітник". Простору церкву заповнили вщерть українські робітники й робітниці. Члени робітничого т-ва „Сила" прибули зорганізовано зі своїм прапором. — Вечором того ж дня в лечиві т-ва „Сила" відбулися святочні сходини українського робітництва, присвячені памяти Героїв Базару. Вступне слово виголосив робітник п. Петрів; виступили хори „Сили" і вихованків Ремісничої Бурси з вул. Пасічної; робітниці в нац. одягах виконали гуртову рецитацію „Спіть хлопці, спіть". Нац. гимном закінчено ці святочні сходини численно зібраного робітництва.

ГОРОДОК.

Загальні Збори кружка „Рідної Школи" в Городку відбулися в неділю 21. листопада п. р. в год. 4.30 попол. в домівці читальні „Просвіти". Збори відкрив голова кружка о. дек. Є. Роздольський. Звіт з діяльности кружка за рік 1937 виказав: кружок має 140 членів, у цьому 14 жінок. Праця йшла в напрямі виховання позашкільної молоді Городка на характерних і свідомих членів нації. Засобами до осягнення цієї мети було удержування бібліотеки, з якої кожної неділі дітвора Городка випозичала книжки, уладжування імпрез патріотичного характеру та систематичні лекції в обсягу українознавства для дорослих в зимовій порі, які вели кваліфіковані сили: для дівчат п. К. Ходаківна і п. А. Цимбалиста, для хлопців п. О. Когут. Кружок улаштував такі імпрези: концерт у честь Т. Шевченка, „День Матері" спільно зі Союзом Українок, Андріївський вечір, фестин, вечерниці та дитячу забаву. Через мале зацікавлення родичів не улаштував кружок у звітовому році ані одного дитячого садка. Одинокий садок у Городку на Черлянськім передмісті був зорганізований при Українськім Кат. Союзі. Крім цього кружок перевів збірку на бідних дітей та зорганізував курс для неграмотних. Бібліотека, як виходить зі звіту бібліотекарки п. К. Ходаківної, виказує 712 книжок. У звітовому році прибуло нових книжок 48. Кружок передплачував 4 журнали: „Світ Дитини", „Українське Юнацтво", „Наш Приятель", Рідна Школа". Крім власних книжок користав кружок з парохіяльної бібліотеки. Книжки з бібліотеки випозичало 200 дітей; на одного читача випадає пересічно 22 прочитаних книжок. Касовий звіт подав скарбник о. О. Кміт. У звітовому році було 706.11 зол. приходу і 669.90 зол. розходу; готівка в касі 36.21 зол. На приходи складалися однопроцентові датки громадян, доходи з імпрез, у малій мірі членські вкладки. Кружок оплачує спільно з Повіт. Союзом Кружків Р. Ш. учителя. По звітах признано абсолюторію уступаючому виділові. До нового виділу ввійшли: д-р Семен Киселюк — голова, п. Остап Галамай — заст. голови, п-а Анна Цимбалиста — секретарка, п-а Катря Ходаківна — бібліотекарка, о. Омелян Кміт — скарбник, п. Сергій Кліщ — господар, п. Телюк Володимир і п. Козак Василь — заступники виділових. Контрольна Комісія: п. Степан Лапгута, о. Омелян Шараневич та адв. Клим Карачевський. Делегатами на Загальні Збори Матірного Т-ва у Львові вибрані: п-а Катря Ходаківна, п. Михайло Цупьовський та п. Михайло Цишка; на загальні збори Пов. Союзу Кружків у Городку: о. Є. Роздольський, п. О. Галамай і п. М. Цупьовський. При кінці заг. зборів предсідник адв. К. Карачевський подав до відома, що п. Антін Левкович зрікся в користь кружка довгу, належного йому за удержання провідниці садка. Порушувано також справу буджету, організації коляди, справнішого збирання членських вкладок і т. д. Є надія, що новий виділ поведе ще успішнішу працю над вихованням молоді Городка і вже в черговім році подбає про організацію дитячих садків на всіх передмістях Городка та в самому середмісті, щоб українська дітвора могла рости і виховуватися в національному дусі та протиставитися всіляким денаціоналізаційним затіям. Слід зазначити, що деякі управителі народніх шкіл у Городку карають учеників за читання книжок з бібліотеки кружка Р. Ш., хоч минулими роками самі випозичали з кружка частину українських книжок до шкільних бібліотек, тому з бібліотеки користає лиш позашкільна молодь.

Вшанування роковин Базару. Дня 21. листопада вшанувала читальня „Просвіти" в Городку-місті роковини смерти 359 героїв зпід Базару святочними сходинами, які відкрив голова читальні о. О. Шараневич. Опісля інж. Роман Паламарчук виголосив реферат, у якому начеркнув обставини та геройську поставу в обличчі смерти учасників другого зимового походу. Память полеглих під Базаром ушанували присутні повстанням з місць та 1-хвилинною мовчанкою. Сходини закінчено відспіванням гимну „Ще не вмерла".

Оживлення праці читальні. В читальні „Просвіти" в місті помітне оживлення діяльности. Новиною є дискусійні вечорі на теми нашого національно-суспільного життя, що відбуваються що неділі. Зорганізовано також шаховий гурток — має відбутися шаховий турнір за мистецтво з нагородами. Придалося би в читальні більше часописів.

СТАНИСЛАВІВ.

Загальні збори „Сфінкса". Мин. пятниці відбулись загальні збори драм. гуртка „Сфінкс" при участи 19 членів. Після звітів управи, з яких зібрані довідалися про насправді корисну на терені Станиславова працю „Сфінкса", вибрано нову управу у складі: п. Качунова — голова; інж. Дерлиця — секретар; м-р Л. Крушельницький — скарбник; м-р О. Ясеницький — адміністратор; п. Зубаль — господар. До Контр. Комісії ввійшли: пп. Гриньківна й Борковська та проф. Домбровський.

Героям Базару. Мин. неділі в салі „Нар. Торговлі" влаштувала філія „Союзу Українок" вечір, присвячений памяти 359 героїв зпід Базару. Організація, на жаль, знову була слаба (майже ніякої реклами), так що публики було заледви пів салі. Сама академія мала дуже поважний і святочний настрій та полишила незатерте вражіння. Програма складалася з таких точок: 1) „Що то за грім" — муж. хор „Думка"; 2) Реферат — п. О. Пашдусівна; 3) Декламація при супроводі хору „Думка" — п. Романишівна; 4) „Коли Ви вмирали" — муж. хор „Думка". Закінчилась академія національним гимном. Вся програма була гарно зложена й виконання її стояло на високому рівні. І тому шкода, що через слабу рекляму так мало зійшлося громадян. **Б. Л.**

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ПРОГРАМА ВИКЛАДІВ Гр.-Кат. Богословської Академії на академічний рік 1937-38. Львів 1937. Стор. 32, ф. 8°.

КАЛЕНДАРЕЦЬ ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ. Жовтень 1937. Стор. 64, ф. 32.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

ШАФКОВІ КУФРИ

валізи, міхи на постіль, коробки на капелюхи та комірці, багажові паси по цінах найнижчих поручає

Робітня римарсько-галянтерійна **Н. БАРЕР**

Львів, Сикстуська ч. 2, побіч ф-ми „Салямдрана"

Театри.

Великий Театр:

Четвер 25. XI. год. 7.30 веч. „Одружіння".

Пятниця 26. XI. год. 7.30 веч. „Одружіння".

Субота 27. XI. год. 7.30 веч. „Фройда теорія снів".

Театр Ріжнородностей:

Четвер 25. XI. год. 7.30 „Цей і той".

Пятниця 26. XI. год. 7.30 „Цей і той".

Субота 27. XI. год. 7.30 „Цей і той".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ЛЬВІВ-ЛЕВАНДІВКА:

25. XI. Ніч під Івана Купала

26. XI. Довбуш.

КІНА.

АПОЛЬО: „Елеґантний світ" муз. комедія зі Верн. Бакстером.

АТЛЯНТИК: „Останній поїзд зі обложеного міста".

ВАНДА: „Прокажена", „Ординат Міхоровський".

ГРАЖИНА: „Пені".

ЕВРОПА: „Король і хористка".

КАСІНО: „Коли цвітуть бози".

КОПЕРНИК: „Знахор" на осн. повісти Долеґи-Мостовича.

МАРУСЕНЬКА: „Дибук".

МЕТРО: „Ромео і Джулієта" з Нормою Шірер.

МІРАЖ: „Ніч перед битвою".

МУЗА: „Рожа" на осн. Жеромського.

ПАКС: „Чорний граф", Пат і Паташон.

ПАЛЯС: „Йошівара".

РАЙ: „Не цілуй у кіні".

РІЯЛЬТО: „Зустрілись у Парижі".

СВІТ: „Кріваві перли" і „Спокусниця".

СТИЛЕВЕ: „Після бурі" і ревія.

ТОН: „Зелений сиґнал".

УТІХА: „Робінзон Крузо" і ревія.

ХИМЕРА: „Парамата".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Версаль, Ніцца, Монте Карльо".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Острови Сунда".

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Четвер, 25. листопада 1937.

БЕРЛІН 17.00 Сонати ес-дур на скр. і форт. Р. Штравса, 17.30 Вок. авд., 19.00 „Лїбесвальцер" на 4 голоси і форт. Брамса, 20.10, 21.00 Вечір танку, БІЛГОРОД 18.10 Нар. пісні, БУДАПЕШТ 13.30 Вок. концерт, 17.30, 18.00 Циг. музика, 21.20 Орх. концерт, 22.20 Форт., сопран, 20.25 Вес. авд., 21.00 Симф. орх., спів, ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Давня і нова камер. музика, 18.00 Форт., альтівка, КЕЛЬН 20.00, 21.00 „Ондина" оп. Льорцінґа, КОШИЦІ 13.30 Продукція молоді на Закарпатті, 14.00, 18.00, 18.45 Вісти, МІЛЯНО 17.15 Вок. концерт, 19.00 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Джінеера деле Альмієрі" оп. Переґаля, ПРАГА 17.05 Форт. квінтет, Нар. пісні, 20.00, 21.00 Театр Уяви: „Петро й Олексій" траг. Мережковського, 22.35 Скрипка, РАДІО ПАРІ 20.30 Форт., 21.30, 22.00 Симф. концерт, РИМ 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Комедія, 22.15 Квартет.

Пятниця, 26. листопада 1937.

БЕРЛІН 12.00 Трансм. з Опери, нар. авд., 20.00 Веч. гомін, 21.00 Оп. музика; БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 18.30 Концерт симф. орх., 18.30 Циг. музика, 19.20, 20.00, 21.00, 22.00 Опера; ВІДЕНЬ 17.00 Для дітей, 19.25 Нові пробоєвики, 20.05, 21.00 „Дон Хуан Тенор'о" драма Хозе Зорільї, 22.20 Концерт на скр. і форт. Шумана; ДАЯТШЛЯНДЗЕНДЕР 15.15 Дитячі пісні, 22.30 Концерт; КОШИЦІ 14.00, 18.45 Вісти для Закарпаття, 18.00 Зотю у мікрофона. Інтерв'ю з популярним футболістом Закарпаття Йос. Крижом, 18.20 Концерт на гармонії; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Симф. концерт; ПРАГА 16.25 Квартет, 18.25 Дует на сопр. і альт, 19.50 Концерт; РАДІО ПАРІ 18.00 Камер. музика, 21.15 Форт.; РИМ 16.00 Концерт інстр. квінтету, 19.25 Розр. музика, 21.00 „Маскота" оп. Одрана.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 25. листопада 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд., 11.15 Муз. поранок, 11.40 Співає Тіто Шіпа, тенор, гр. пл., 12.03 Орх. концерт, гутірка, 13.45 Комунікат Хліб. Палати, 13.50 Музика з пл., 14.30 Пісні у супр. форт., 14.55 Біржа, 15.00 „Вірлята" Арт. Шредера, Музика з пл., 15.25 Біжучі вістки, 15.30 Господарські вістки, 15.45 Гутірка мужиків з молоддю, 16.15 Розр. музика, 17.15 „Катеринка" авд., 17.50, 18.00, 18.50 Спорт, 18.10 Жінка домашнім лікарем, 18.20 Молодь перед мікрофоном, Зимова поміч, 18.40 Листи та програми, 18.55 Програма на завтра, 19.00 Театр Уяви: Смерть комедіянта, 19.50 Актуальна гутірка, 20.00 Розр. концерт: орх., два форт., хор, 21.40 Про розмову, літ. нарис, 22.00 Камер. концерт, 22.50 Ост. вістки, 23.00 Із спікерового альбума.

Пятниця, 26. листопада 1937.

6.15—8.00 Ранішня авд.; 11.15 Для шкіл: „Бочка здоровля", 11.40 Сен-Саенс: Фраґм. з „Карнавалу звірят", фрагм.; 12.03 Весела географія; 13.45 Сусп. гутірка; 13.50 Музика з пл.; 14.55 Біржа; 15.00 „Вірлята" Арт. Шредера, Музика з пл.; 15.20 Біжучі вістки; 15.30 Господарські вістки; 15.45 Авд. для старших дітей: Як працюють наші мами; 16.00 Гутірка з хорними; 16.15 Орхестра; 16.50, 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Союзники консумента; 17.15 Скрипка, форт.; 17.50 Огляд видань; 18.00, 18.50 Спорт; 18.10 Туристичний інформатор; 18.15 Форт.; 18.35 Як лег. поети вірші віршували; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Театр Уяви: „Романова" Е. Ожешкової; 19.30 Фоґ співає пісеньки; 20.00 Симф. концерт, орх., форт.; 22.50 Ост. вістки; 23.00 Танкова музика з пл.

БІРЖА.

Львів, 24. листопада 1937

Гроші.

Купно-продажа: Бельги бельг. 90·08, 89·72, Долари американські 5.27·50, 5.25·00, Долари канад. 5.27·50—5.25·00. Фльорени гол. 294·02—292·30, Франки фр. 18·19—17·69, Франки швайцарські 122.60—121.80, Фунти англ. 26·51—26·35, Гульдени данц. 100·20—99·80, Корони ч. 17·50—16·70, Кор. дан. 118·29—117·45 Кор. норв. 133·18—132·20, Корони шв. 136·73—135·75, Ліри, італ. 21·20—20·20, Марки фінлянд. 11·70, —11·25, Марки нім. 119·00 — 116·00, Шилінги австр. 98·50—97·50, Тель Авів 26·40 —26·10, Марки нім. срібні 122·00 — 118·00

Акції.

4 і пів проц. внутр. 57·25, 57·00, 3 інвс 1 ем 73·00 серія. 84·50 3 поз. інв. 2 ем 72·50 серія 85. .5 5 конверс. 63·00. 4 пр. дол. 40·50, 40·25, 4 консол. 60·25

Тенденція сильніша.

Папери.

Банк Польський 108·00 Цукор 33·00. Вуголь 25·00, 24·73, Лільпоп 54·00, Модржеїв 9·75, Островець 48·75, Стараховичі 30·50, Габербуш 42·25.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ":

Львів, 24. листопада 1937 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·35 зол
1 кг. масла бочков. вкл. в опак.	3·40 зол.
1 кг. масла експ. вкл. в опак.	3·40 зол.
молоко	19—20 сот.
яйця (копа)	5·60—5·70 зол.

Тенденція на масло звишкова, на молоко та яйця сильніша.

ОПОВІСТКИ.

Деканат Теольоґічного Виділу Гр.-кат. Богословської Академії у Львові подає до відома заінтересованих, що передординаційні і передконкурсові іспити в місяці груднї ц. р. відбудуться в першу середу по першім свята дня 8. грудня в годині 16. Подання можна вносити до дня 6. грудня.

На чергових сходинах Кр. ім. Ганни Барвінок в пятницю, 26. XI. 1937 відчитає Микола Матіїв-Мельник вибір, зі своїх віршів і оповідань. Початок в год. 6. веч. в домівці при вул. Мохнацького 12. 2160

Хто з милосерної родини зволить ласкаво давати даром обіди для моєї доньки — без матері — Ірини, уч. І. кл. купецької гімназії при вул. Курковій ч. 14, а мешкає у СС. Милосердя при вул. Спортовій, 6. Стрийська, батько Іван Зарємба, вільоване. скарб. служб., рахунк. старшина поручник УГА, від 5 років на тяжку хоробу грудей у міськім заведенні для невилїч. хорих при вул. Янівській ч. 130. 1—3

Товариські сходини членів УТТ відбуваються кожної середи в домівці, Львів, Гродзіцьких ч. 1/II. Середа 1. грудня 1937 відбудеться дискусія на тему „Господарське плянування в світлі І. Конгресу польських інжинірів". Проводить інж. Врецьона. 2155

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ІНЖИНІР-гідротехнік зголоситься до УТТ Львів, Гродзіцьких 1/II. від год. 10—13. 2155 1—1

КУПНО-ПРОДАЖ

ВЕЛИКИЙ вибір ручних і фабричних коронок, таблеток, поручає Вирібня Фрайліха, Сикстуська 21. 2157 1—7

ТЕПЛЕ ВЗУТТЯ: пантофлі, папучі, бердячі на черевики, чоботи фільцові поручає і виконує єдина вирібня „Ібіс" — Львів, вулиця Галицька ч. 5. І пов. Тел. 240-51. 1896 11-?

ОКАЗІЙНО до продажі машини до шиття різних систем, кравецькі, жіночі шевські. Гданський, Коллонтая 2. 2018 11-13

РАЙТУЗИ вовняні 2.90, ґетрові 4.90, піжами фляневі 3.50 та все на зиму для дитини поручає „Світ Дитини", Сикстуська 2. 2039 а 4—?

ФЛЯНЕЛЕВІ ПІЖАМИ в пасн у 12 ґатунках, жіночі і мужеські 8.90—13.80. Вибагливі мужеські бонжурки 9.80—16.80, плащі ранні 13.80—16.80. Фабрика білля „Астра", Сикстуська 2. 2040 4—5

КУХОННІ виправи комплетні, емалія зол. 65.-, алюміній зол. 99.- зі залізн. млинками і т. п. РЕНТШНЕР, Леґіонів 37. 2038 3—3

МЕШКАННЯ

МЕШКАННЯ 3-покоєве, повнокомфортове, соняшне при вул. Гіпсовій від 1. січня 1938 р. до винайму. Інформації телефонічно ч. тел. 270-27. 2159 1-4

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

ІНЖИНІР, 30 років, запізнається з інтелігентною, гарною панночкою від 20—25 літ. Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Шлеськ". 2161 1—1

РІЖНІ

ШАФГАВЗЕН, ЛЬОНЖІН, ЗЕНІТ, ОМЕҐА, ДОКСА та ін. годинники найпрецизніше направить фірма П. Карпинець, Домініканська 7. Купує золото, срібло.

ВІЧНІ ПЕРА направляє дешево „Прецизія", Рутовського 12 і Ринок 29 (брама Андріолього). 1952 9—10

ФАБРИКА ДЗЕРКАЛ, шліфарня шкла А. Тортон тепер **Бема 12 а.** тел. 224-81. 1959 13-30

БЮРО ПОЛАГОДИ у Варшаві Олени Васильчук, полагоджує всі справи торговельні та дає інформації, заощаджуючи зайву подорож до Варшави. У домівці Бюра постійний сальон-виставка „Гуцулка", що закуповує і приймає в комісову продаж вироби українського народнього мистецтва, промислу (килими, ліжники, вишивки, кераміку й деревляну різьбу). **Варшава, вул. Маршалковська 97 А, м. 2 (тел. 9-83-93).** 1652 28—30

ХРИСТІЯНСЬКА робітня трикотарська Львів, Ліндого 8 поручає свої трикотарські вироби, як светери ручні і машинові — теж направа всяких трикотарських робіт і т. п. 1997 9—16

„ПРИГОДИ доброго вояка Швейка", том IV (останній, найбільший й найцікавіший) набувати по 4 зол. у всіх книгарнях! 2138 4—6

БРИЛІЯНТИ, діяманти, перли, срібло, золото біжутерію, годинники купує, платить найбільше Вандер, Шайноxи один. Прецизійна, дешева направа годинників і біжутерії. 1903 4—7

ОГОЛОШЕННЯ.

Коли вживаєте доброго порошку до печива маєте ту певність, що Ваша праця не змарнується, напаки: печиво гарно вдасться, буде пухке і смачне.

ПЕРЕДОВА

Фабрика фортепіянів і піянін

Т. Беттінґ і С-ка

ЛЕШНО ПОЗНАНСЬКЕ

поручає інструменти недосяжної якости. — Найдешевше купити безпосередньо у фабриці.

1687 20-30

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох.-перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і усіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають ґарантію найкращої достави. 1428 30—40

ПЕРЕПРОДУЄ
МАГАЗИНУЄ
ПЕРЕВОЗИТЬ
артикули українського виробництва
СОЛІДНО
СКОРО
Й ДЕШЕВО
торговельно - транспортове бюро
Івана Парубчака
ЛЬВІВ, ВУЛ. ДОМІНІКАНСЬКА 7
2084 тел. 242-19.

КІР

Львів, Уєйського 6
Тел. 280-88
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ.

Тапчани, матраци, ролети, тапети фіранки, дивани, меблеві матеріяли і т. п.

Проектування і виконання компдетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столярських

Т. Кисяк і сини
Львів, пл. Смольки 4
Тел. 24009 і 21985 24—40

Нема ліпших як вістря „ПОЛЬОНІЯ"

Тільки оголошуючись у **„ДІЛІ"** можете успішно продати, купити або замінити реальність.

За редакцію відповідає Олександер Костик.

Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.